

28. SZÁM. 1894.

BUDAPEST, JULIUS 15.

41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. félévre 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— Kétfoldi előfizetésekhöz a postaiilag meghatározott viteldíj is esatolandó. félévre 2.50

A LEMBERGI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS.

A KIES FERVÉSŰ Lembergtől mintegy két kilométernyire emelkedik a Kilinski-park, melynek fensikjéről gyönyörű kilátás nyílik Lemberg városára. A város félkör alakban fekszik előttünk a völgykatlanban s csak részben látható, másik részét elfedi előttünk a fák sűrű lombja. Ezen a gyönyörű ponton, a magaslat fensikjén épült a kiállítás, melyen a lengyelek száz éves haladásukat mutatják be. A mi az ipar, művészet, tudomány, gazdaság és tanügy terén 1794 óta történt, annak hű képét látjuk e helyen, s nem ritkán bámuljuk azt a szívós kitartást, a bámulatos akaraterőt, a kiváló buzgalmat, melylyel a lengyelek előbbre haladni törekedtek, hogy a nyugati művelődésnek folyton nyomában legyenek. És nyomában is vannak, sőt van alkalmunk olyan productumokat is látni, a melyek más nemzetek hasonló alkotásainak semmiképp sem állanak mögötte.

Hogy a kiállításon mi a legszebb és legérdekesebb, azt bajos volna hamarjában eldönteni, merta kiállítás mintegy két kilométer hosszúságú térséget foglal el, tele csinos csarnokokkal, festői szép pavilonokkal, czélszerű áruházakkal, melyek a szorgalmas nép alkotásait tartalmazzák.

A bejáratnál egy gyönyörű körkép köti le figyelmünket, olyanféle, mint Budapesten a Fesztyé a Városligetben, szintén történelmi tárgyú, mint ez. Kosciuszónak Raclawic-nál vívott csatáját ábrázolja a remek alkotás. Kosciuszko ott kaszákkal fölfegyverkezett krakói parasztokkal aratott fényes győzelmet a harcmezén orosz csapatok fölött 1794 április 4-én. Ebben a csatában történt, hogy a lengyel szabadságharcz halhatatlan hősei az orosz csapatoktól 12 ágyút vettek el pusztá kézzel, s óriási lelkesedésükben úgy elverték az orosz csapatokat, hogy azok vad futásban menekültek a csatateréről. Tudjuk a lengyelekről, hogy szabadságszerető, függet-

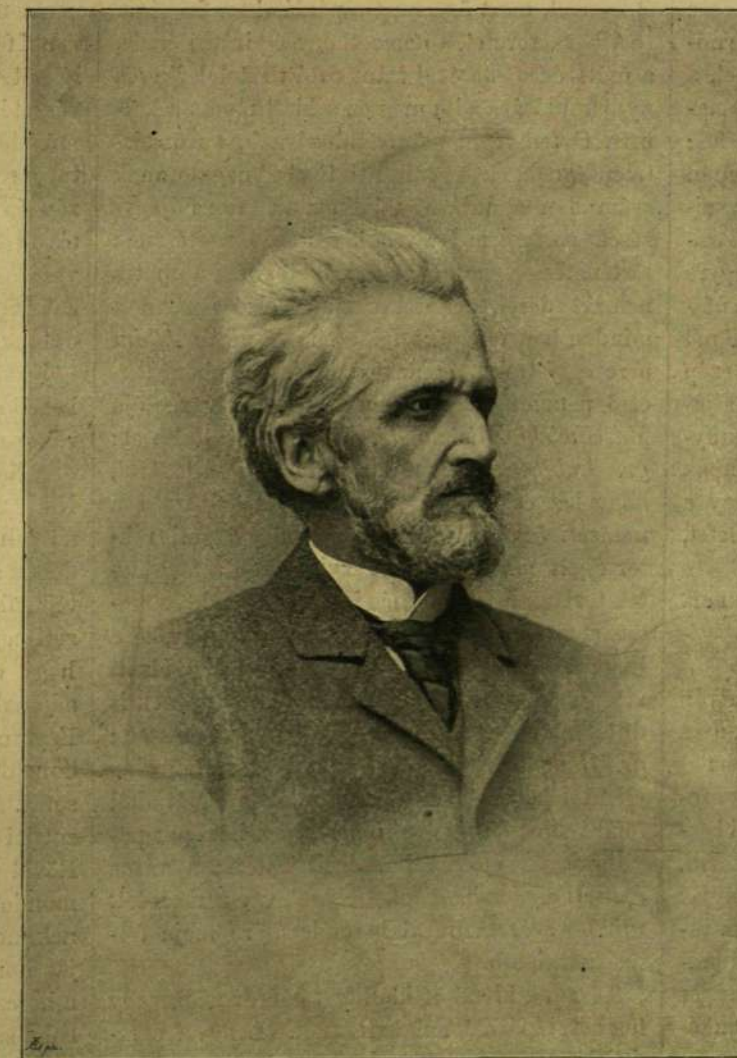
len jellemű nép, mely nem egy csatában küzdött az éjszakai zsarnokság ellen. A mai lengyel festői nemzedék hálásan írta szívébe az ősök hőstetteit, s innét van, hogy a lengyel festészetben a csata-festés uralkodik és majd minden képen egy-egy fényes hazafias tettet örökítenek meg. Matejko, a nem rég elhunyt lengyel mester, kinek főbb alkotásait nem régiben bemutattuk olvasóinknak, úttörő volt e téren s a mai nemzedék őt követi. A gyönyörű képet, melyről szó van, két fiatal, de nagy tehetségű lengyel készítette: Kossak Wojcech és Styka Jan, kik kitünően komponálnak s pompás színezéssel festenek. A harezoló lengyel parasztok mindegyike egy-egy oroszlan, mindegyike igazi jellem, mely teljesen tudatában van a czélnak,

melyért véres csatákat küzd. A nagy kép a mai festészet kiváló alkotása; dicséretére válik a lengyel művészetnek, különösen a csata-festészetnek.

Ezzel szemben van a műcsarnok, s a mellett a Matejko külön pavillonja. A mit a lengyel művészet száz év óta alkotott, az mind itt van időszertint sorrendben, a fejlődés első időszakától napjainkig. Eleinte a francia hatás uralkodik, majd a müncheni iskola váltja azt föl, de mindegyikből kisugárzik a sajátos, eredeti nemzeti szellem. Ez a szellemi vonás vonul aztán az egész sorozaton végig; ezt látjuk mindinkább fejlődni és erősödni, míg el nem éri azt a fokot, mely a nemzeti szellem teljes diadalra jutását mutatja. Itt azután két híres vezéralakkal találkozunk: az egyik Matejko, a másik Grottger, kiknek majdnem összes műveit együtt látjuk itt.

Matejko az akadémia sablonjával indul és még vezető kézre szorul. Művészete csakhamar gyökeret ver, bátran tör előre, önállósága biztos talajra talál s aztán feltartóztatlanul rohan előre, magával ragadva egy egész nemzedéket. Napoleon fénykorában a párisi szalonban nyeri az első nagy díját. Egy alig ismert név rögtön európai hírnévre vergődik és gyors rohamban hódítja meg a világot. A mit alkot, az mind jeles, mind tartalmas és mind sokat nyom Lengyelország történetében s festészetében. Alakjai igazi hősök, kik készek életüket föláldozni a hazáért; elvérzenek, vagy diadalmas csatákban győznek, vagy öszeroskadnak a nagy dicsőség terhe alatt. Hős maga az alkotó mester is, ki dicsősége és fénykora közepette ejti el az ecsetet, s a nemzeti géniusz zokogva kíséri el utolsó útjára.

A másik, Grottger, az érzelmesség s az eszményiség szolgálatában áll. Szellemes, van ideálja, s ennek a rabja. Végig vezet az émbert az élet iskoláján, megizlelteti vele mindazt, a mi édes és jó; de a keserűségtől, a fájdalomtól sem kímél meg. Igazi bölcsész, ki az elméletet mellőzi, s úgy veszi

SAPIEHA ADÁM HERCZEG, A LEMBERGI KIÁLLÍTÁS ELNÖKE.

az életet, a mint van. Nem szépít, nem gyengít, alakjait a természetes életből veszi, kik élnek, élveznek és szenvednek. Meghatóbb szabafossággal embert és életet senki sem rajzolt mint *Grotto*, s a *Könyvek völgye* című képsorozata a Göthe Faustja, Madách *Ember tragédiája* új szellemben, új kiadásban. Alakjai élnek, hűsből és vérből alkotott egyének, kik az élet minden fázisát átérzik, átélvezik és át-szenvedik. Utánuk jön a többi, kik a lefolyt században Lengyelország művészetében mind kiváló helyet foglalnak el, s műveikkel méltóan járultak a nagy épület felépítéséhez.

Az iparszarnok, az egyetem és iskolák, a géposzarnok, a földművelési pavillon, a faipar épülete, a pénzügyminiszterium csarnoka, a vadászati, a ruthén épület, a női kézimunkák pavilonja, a bámulatos és rendkívül érdekes néprajzi osztály, a régiség-osztály, a petroleum-forrás, a sóbányák, mind-mind élénk bizonyítéka a művészet, tudomány, ipar, földművelés, és bányászat terén történt nagy haladásnak, melyben Lengyelország minden egyes vidéke nemes versenyben vett részt.

A kiállítás fővédnökségét a király fogadta el. Elnöke *Sapieha* Ádám herceg, igazgatója dr. *Marchwicki* lovag, Lemberg második polgármestere, kinek különösen nagy érdemei vannak a kiállítás létrejötté körül.

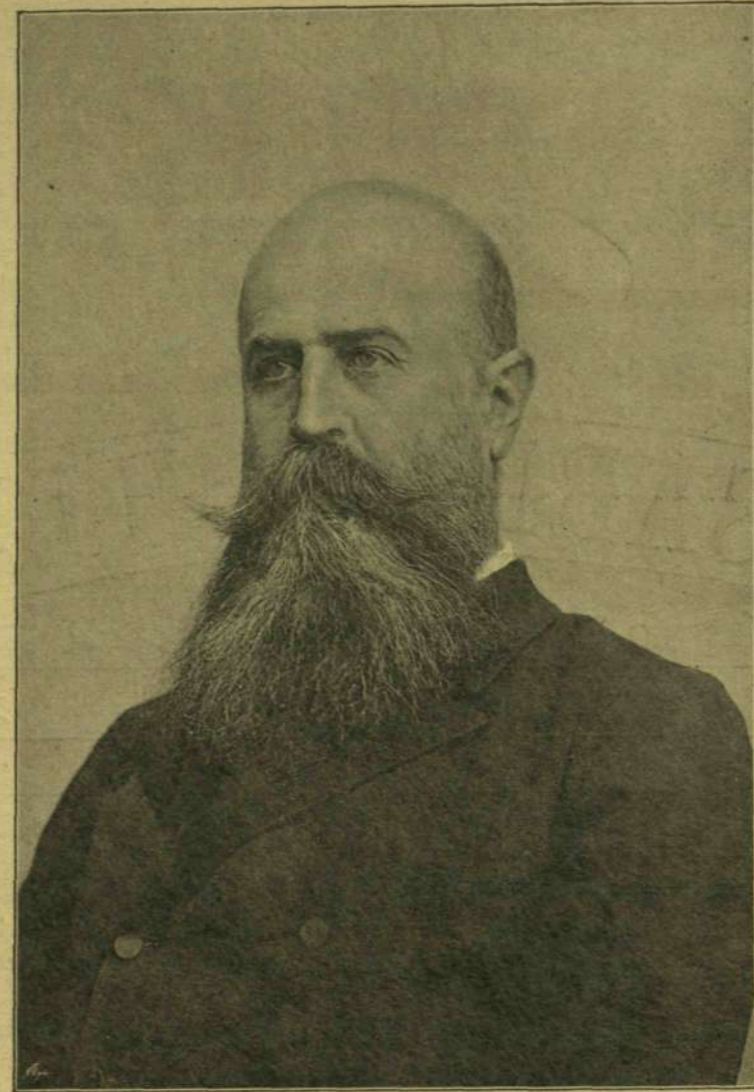
A szép kiállításról ezúttal egyes kiválóbb részleteket mutatunk be olvasóinknak. Az érdekes kiállítás térnek különösen este festői képe van. Esti szürkeütekor megegyúlnak a villamos lámpák, melyek sugara pazar fényt hintenek a tágas, tiszta sétányokra s az azokat környező csarnokokra és pavilonokra. Ezer meg ezer ember sétál itt ilyenkor fel s alá, a sörcsarnokok és kávéházak tele vannak vendégekkel, a nagy csarnokban katonazene szól, míg a kocsmapavillonban a cigányok muzsikája hangzik föl: «Sirassatok, ha meghalok...» A fűt közepén levő színes szökőkút (fontaine lumineuse) a szivárvány minden színében mutatja a vízsugarakat, s e fényesen világított téren és úton egyre hullámszik fel s alá a közönség, köztük 500 ide utazott lengyel sokalista nemzeti viseletben, kiknél sokkal festőbb a velők levő nők elragadó szép lengyel nemzeti ruházata. A Kilinski-park aljában, a sötét völgykatlanban ott fekszik a szunynyadó város, s a távol sötétből csak a lámpák pislogó tüze törí át a sötétséget, mintegy a messzeségből köszöntve az új és friss életet, mely a Kilinski-parkban jelenleg lüktet.

Dr. NYÁNY SÁNDOR.

Egy másik hazánkfia színtelen meglátogatván és tanulmányozván a lengyeli kiállítást, arra vonatkozólag a következőket írja lapunknak:

A lengyeli kiállítás nem tartozik korunk szokásos rendszerű kiállításai közé. Nem állami kezdeményezésre jött létre, hanem a *nemzeti akarat*, a *nemzeti lelkesedés* teremtette. S mert a lengyel nemzet a maga akaratát csak a társadalom intézményei keretében nyilváníthatta, elmondhatjuk, hogy ez a kiváló alkotás az *egészséges lengyel nemzeti társadalom* termékeny munkájából és eszközeivel létesült.

A raclawicei évforduló méltó megünnepelet

Dr. MARCHWICKI ZDZISŁAW, A LEMBERGI KIÁLLÍTÁS IGAZGATÓJA.

kívánt, olyat, mely összehozza a zilált nemzet minden együttérző tagját; úgy a Németországban, Oroszországban élő százszekeret, mint az Amerikában élő milliókat.

A lengyel nemzet egyesülni kívánt e köz-ünnepen, fennen hirdetni a nagy világnak, hogy él, — s él, mert összetartja példás hazafiaságá.

A hazaszeretet, a nemzeti ügy iránti érzés, a múlt édes emlékei iránt való tisztelet fényes nyilvánulására adta meg ez a kiállítás az alkalmat. S tényleg az önfeláldozásnak, az önzéstelenségnek, az ügy iránti tiszta buzgalomnak számtalan példájával találkozunk azon följegyzések során, melyek a kiállítás létesítésének történetére vonatkoznak. A biztosítéki alapot a nemzet derék arisztokráciája, első sorban a minden hazai ügyért lelkesedő *Sapieha* Ádám herceg létesítette; az igazgatást Lemberg legelső pénztézésének népszerű vezérigazgatója *Marchwicki* Zdzisław dr. díjtalanul vállalta el; gr. *Lubienski* lemondott műszaki állásáról, hogy két és fél éven át ingyen szolgálhassa a nemzeti ügyet; *Zachriewicz* műegyetemi rektor éjjelt nappallá téve, szolgáltatja a főépületek terveit, jutalmul még jegyzőkönyvi köszönetet sem fogadván el; *Skowron* főmérnök a hajnali órákban kél, hogy a felügyeletére bízott állami építkezés mellett a kiállítás ügyének is díjtalan, igen hasznos szolgáltatásokat tehessen; gr. *Badeni* helytartó ajánlatot tesz, hogy az elemi iskolák díszes pavillonját a sajátjából fölláttatja; *Czaratoryski* herceg a háziipar pavillonjának építési költségeit fedezi; a város építési a gépcsnokot, melynek vasszerkezeteit utóbb városzarnokai berendezésére fogja felhasználni, stb.

Téved, a ki ezt a kiállítást gácsországi, vagy lengyeli kiállításnak kerezteli. «Lengyel nemzeti kiállítás» ez a szó szoros értelmében, lezke a világ népeinek az áldozatokat nem ismerő

hazaszeretéből, nevezetes példája a nemzeti lelkesedésnek.

Talán hibetelen, de mégis való, hogy ezen kiállítás előmunkálatai (személyi járandóságok, iroda, irodai szükségletek, nyomtatványok) a tervezés első napjától, 1892. évi július 1-től, folyó évi márczius hó végéig egészben csak 15,000 frtba kerültek!

Példa nélkül áll, hogy a lengyel nyelven megjelenő újságok (és ilyen egymagában Amerikában 41 van) mindannyian közölték a jól-szervezett kiállítási sajtóiroda összes közleményeit s nem adtak egyetlen közleményt sem a kiállítás megnyitásáig, mely nem ebből a forrásból eredt volna.

A kiállítás országos jellegű, de valóságban nemzeti. Az orosz, német, amerikai alattvalónak egyaránt jogosultságot adott a kiállításban való részvételre lengyel eredete, nemzetisége. A czél egyesítette a nemzeti erőket. Vámkorlátok, távolság, tenger, pénzáldozatok szükségé nem volt akadály.

Érdemes a följegyzésre az a jogos védelem is, melyben a kiállítás a nemzeti nyelvet részesíti. Az a szigorú következetesség, melyvel ezt a nyelvet még az állam hivatalos nyelvvel szemben is érvényre juttatta az igazgatóság, folyománya annak a példás összetartásnak, mely nem tűr idegen fölírásokat, s mely mindaddig lehetetlené tette,

hogy itt német nyelven szerkesztett hirlap boldogulhasson.

S a nemzeti közérület, mely ilyen teremő munkát végzett, nem szűnt meg dolgozni a kiállítás megnyitása óta sem. A lengyel társadalom közszemlére bocsátja a művelt világ elé a nemzeti munka eredményeit; erőt merit a további fejlődésre az eddigi eredményekből; büszke létesített és virágzó iparára, földművelésére, művészetére, de e mellett kiaknázni is igyekszik a művelődés emelésére a látnivalókat. Csapatostul járnak a kiállítás látogatóira az elemi, közép és felsőbb iskolák növendékei, tanárai, a távoli falvak földművesei, papjai és földesurai vezetésével. A pavilionokban oktató előadások folynak, lelkesítő, ösztönző beszédek mondatnak a haladás érdekében.

Külön is méltó megemlékeznünk a kiállítás két fő emberéről: *Sapieha* hercegről, az elnök-ről és dr. *Marchwicki* igazgatóról.

A herceg neve ismert minden lengyel előtt. Nines az a nemzeti ügy, mely nevével kapcsolatos ne volna. Kezdeményez, tervékenyen munkálkodik és áldoz, ha nemzeti célról van szó. Palotájának kapui tárva mindenki előtt, ki a nemzeti ügyet szolgálja. Legközelebb arról volt szó, hogy egy jeles főpapnak nemzeti ajándékot adjanak. A herceg indította meg a gyűjtést. Egy koronánál nagyobb adományt senki sem adhatott. A herceg nyitotta meg az aláírások sorát. Az ő aláírását követték összes alkalmazottjai 1—1 koronával. A jeles példa hatott. Rövid pár nap alatt tetemes összeg állott a mondott czél rendelkezésére. Puritán jelleműnek, nemes gondolkodásának számtalan példáját hozhatók föl. Névjegyein hiába keressük a hercegi czimert. A köznek tett szolgálataiért soha sem kért és nem fogadott el semmit. Nagy birtokainak cselédségét csapatoként szállítja be a kiállításra, gondoskodik részükre oktató ve-

tőkről és ellátásokról. Ime, ezek a jeles tulajdonok azok, melyekért mindenki kalapot emel öszbeborult, szikár, becstűlést parancsoló alakja előtt.

Marchwicki dr., az igazgató, a munka embere. A hitelintézet vezérigazgatója, ki hogy hivatalos kötelességeit ne mulasztja, korán reggel már a kiállítás területén van, mindennek után néz, és mire hivatalos órája út, már helyén van. Szóval a pihenésre szánt órákban dolgozik, fárad, lankadatlanul. Egyaránt népszerű főúri körökben és a hitelre szorult kisiparos előtt. Erélye, szeretetreméltósága, s kiváló szakértelme teszik az ügy első munkásává. Ő valóban igazgat, példát ad a munkásságban.

FALUN.

Estharangnak lágy csengése,
Kis bogárka czirpelése,
Egy madár, mely összerében,
Ott az ághegyen feletem;
Hű kutyám, ha fel-felvakkán,
Félálomban, öntudatlan:
Ez a mindenségnek nyelve...
Máskép mindent esend őle be.

Úgy szeretem ezt esendét!
Szívem, lelkem ezt pihen meg!
A világ érdek-tusája,
Hol a gaz sárral dobálja,
A mi fényes, a mi tiszta,
S egy a másik vért iszsa; —
Hol irigység, vak gyűlölet,
Egyre undok hálót szönek,
Martalékra várva, lesve: —
Mindez innen számkivetve.

Méla esendé kis tanyámnak,
Bennem is szent béke támad...
A ki sértett, a ki bántott;
Igaz szívvel megbocsátok...
... Lelkem a csillagsugárral,
Egyre mind magasra szárnyal,
S csillagok közt megtalálom,
A mi itt sejtelmes álom...
A nagy összhang őrben, térben,
Megfelel rá hogyha kérdeim?
Boldog a szív hogy lehetne?
Szól az összhang: csak szeretve!

ILLYÉS BÁLINT.

LORÁNTHY JÁNOS.

Elbeszélés.

Öten utaztunk együtt.
Csupa fiatal emberek, teli életkedvvel, a kik most szabadulva ki az önkéntesi egyév alul, fél-vállról néztük a világot s nevetgélve beszélgettünk katonaeletünk vig és komoly eseményeiről.

Csak egy arcz ritt ki a vig társaságból, a Loránty Jánosé.

Kis gyermekkoruk óta ismertük egymást. Az iskolában egy padban ültünk, együtt vittünk végbe különböző külön diákesinyeket, együtt faragtuk össze a Karazer ajtaját is, egy szóval testi-lelki jóbarátok voltunk.

Ő aztán az iskola pajtajáról fölment Pestre s csak mint egyéves önkéntesek találkoztunk újra. Annál jobban csudálkoztam, midőn a régi vig cimzora helyett komoly, bús kedélyű fiatal embert láttam viszont.

Iyennek is maradt egész éven át, nem járt sehova, üres óráiban tilinkozgatótt, vagy pedig az ablakba dülve bámult a járókelőkre.

Szemét szűrt nekem mindjárt ez a dolog, de azért év közben nem akartam viselkedésének okát-fokát kutatni, tudva azt, hogy hanyódsái közepette sok csapás érte szegény fejét, hanem épen az nap annyira izgatott és levert volt, hogy

— midőn barátaink kiszálta után kettesben maradtunk — nem állhattam meg, hogy meg ne szólítsam:

«Bocsáss meg, édes Jánoskám, ha zavarlak, de mi a esoda ütött hozzád? Az még csak hagyján, hogy az önkéntesi év alatt mindig olyan szontyolodott voltál, mint a kinek az orra vére foly, de hát most mi a bajod, szabad ember vagy, otthon nyugodt élet, jó hivatal vár rád s mégis lefogatód a fejedet. Azt hiszem, eléggé jó barátod voltam mindig ahhoz, hogy elmondhasd, ha valami nyomja a lelkedet. Nos?»

A fiú egy darabig nem szólt semmit, látszott, hogy küzködik magával, de aztán az ülés sarkába vetve magát, hogy arca árnyékban legyen, megszólalt.

«Semmi körülmények közt sem mondanám el senkinek sem a bajomat, a minthogy tudod is, hogy egész éven át hallgattam veled, de most annyira tele van a szívem, hogy azt hiszem, jobb lesz, ha kitérhetem valaki előtt.

Azt tudod, hogy szüleim jómódu emberek voltak. Mikor ezelőtt hat évvel jogot hallgatni fölmentem Budapestre, belekeríttem azokba a körökbe, a hol az időt el lehet tölteni igen jól és igen könnyen, a pénzt pedig el lehet költeni még könnyebben.

No de hát futotta. Az idő is, a pénz is. Ha már apám megunt a postautalványokat firkálni, áldott emlékü anyám egy pár jóra intó sor kisérétében mindig kisegített a zavarból.

Két évig jól ment dolgom, éltem világot. Ekkor azonban anyám meghalt, apám rövid időn elvesztette a börtén mindenét s én, a jóléthez, a kényelemhez szokott fiú, ott maradtam a nagy fővárosban segély nélkül, csupaszon, mint az újjam.

Ugynevezett jó barátaim, kik annyi sok jó pezsgőmet megittak s annyi pénzem elnyertek, a dolgok rendje szerint faképnél hagytak, a mi különben nem volt nagy baj, másik kávéházban másokat kaptam.

Nem akarom további életem folyását elmesélni, csak annyit mondok, hogy keserves két esztendő volt biz az. Éheztem, uraskodtam, dolgoztam és széllhámokodtam, a hogy jött.

No de hát vége lett annak is,

Mikor a jogot elvégeztem, bőséges, de keserves áron szerzett tapasztalattal s jó csomó adóssággal gazdagabban, azt a részét kerestem a földabroszon Magyarországnak, a melyekre legnehezebben lehet ráakadni.

Meg is lettem és két hónap mulva mint joggyakornok kinn voltam Fenyvesbányán.

Elátkozott fészek, annyit mondhatok neked, kivált, ha az olyan magamkötésű ember Budapestről pottyán bele.

Emlékszem, hogy mindjárt az első napokban kivíttek egy majálisra augusztusban, de engem majd fölvetett az unalom. A lányokat izléstelen libáknak, a fiataltságot meg épen bárdolatlanak láttam.

Bizony beteltem velük.

No, de hát sok mindent megszokik az ember. Pár hónap alatt, annyira a mennyire én is bele-törődtem az új helyzetbe.

Történt pedig, hogy egy izben felszóllítottak, vennék részt valami jótékonycéli színi előadásban. Nem volt épen nagy kedvem hozzá, de hát jobb mulatság hiján beleegyeztem. A darabban egy fekete szemű barna kis lány volt a partnerem, Ildának hívták.

Többször találkoztam vele, azonkívül szomszédságukban laktam; az enablakom ép az ő udvarukra nyílt, de ezelőtt soha még észre sem vettem; most azonban, hogy-hogy nem, magam sem tudom, nagyon személt szűrt nekem a kis lány és rögtön kész voltam az elhatározással, hogy ütni

fogom a vasat. Játszi kedvtelésből, hogy unalmamat elűzzem, vágtam a dologba s bizony komolyan végződött.

Rákövetkező két éjszaka hajnalig mulattam s kivilágos kivraddig húzta a cigány az Ildák ablaka alatt. Harmadnapra a próbán találkozunk kellett. Kíváncsi voltam a hatásra és el-árulhatom, hogy legalább is bizalmas mosolygást és nyájas fogadtatást vártam.

Azonban nagyon csalatkoztam. Mikor összetalálkoztunk, a kisasszonyka egyszerűen elfordult tőlem s olyan baragosa villogó pillantással vágott végig rajtam, hogy azt sem tudtam hamarjában, fiú vagyok-e avagy lány.

Az a szempillantás pedig egészen elvette az eszemet.

Én, a ki azt hittem magamról, hogy jóban és rosban tökéletesen kiösmertem a lányokat és beteltem velük, én, a ki mindig nevettem a vöröskezü boltosegédeket, mily odaadással udvarolnak a városligetben és irnak epedő leveleket a kis hirdetésekben a maguk szíve választottjának, mondom én, a blazirt fővárosi gyerek, most szerelmes lettem, akár csak egy meseterlegény, vagy még annál is szerelmebb, mint egy gimnázista diák.

Boldog voltam, ha messziről láthattam, ha valakivel beszélhettem felőle, az meg épen az édes órák közé tartozott, ha szót válthattam vele, vagy együtt sétálhattunk. Órákosszant eltinkoztam az ablakomban, az ő kedvéért lemondtam a mulatságokról, le a tivornyákról, le még a kártyákról is. Mindamelllett sehogy sem akart az én szénám rendbe jönni.

Egyszer-egyszer úgy mutatta, mintha nem lenne közömbös irántam, máskor pedig mintha csak engem akart volna kizozni, túntetőleg be-czézte László Gyurkát, a ki — mellestleg legyen mondva — bevallott régi udvarlója volt.

A fiú tán csinosabb lehetett én nálam, több szerencséje is volt; mindegy, de nekem nagyon utamban állott s csak az alkalmat kerestem, hogy feltűnés nélkül belekötthessek.

Az is megtörtént.

Tudhatod, hogy jogászkoromban a legjobb vivők közé tartoztam, s nem veszed elbizakodottságnak, ha mondom, hogy előre kerültem, milyen csinosan körül fogom nyírálmi az úrfít. De ember tervez, Isten végez. Nem lett belőle semmi sem.

Épen a párba előtt való estén együtt voltunk a földabroszon Magyarországnak, az énekelt mellé, én meg vele szemben a zongorához támaszkodva álltam elfojtott méreggel szívemben s átkoztam a pillanatot, melyben el engedtem magam szédítettüni egy ilyen csalfa teremtés által.

Talán indulataimat leolvasta az arczomról, vagy mi? — Mái sem tudom megmagyarázni, mi ütött akkor egyszerre ahhoz a lányhoz, rám nézett ragyogó nagy szemével s egész tüzzel rá-gyújtott az én nótámra:

Az én babám nyalka legény,
Nincsen párja föld kerekén,
Hajnalspiros az orcája,
Illik a csókomban rejja.

Attól a ragyogó szempillantástól olyan kedvem támadt, hogy egész éjjel alig lehetett velem bírni, másnap legelső dolgom volt, hogy nagy örömben kibékültem László Gyurkával.

Nem beszéltem el neked a rá következő napok üdvét, azt leírni úgy sem lehet. Nem mondtam ugyan néki meg semmit, ő sem én nekem, de annál edesebb volt az.

Valami két hétig tarthatott az én boldogságom, a midőn egyszerre legszebb álmaim közepette behívtát kaptam a katonasághoz. Mintha villám ütött volna meg, úgy talált ez a váratlan hír. Másnap utaznom kellett. Egész napon át

A kiállítási főút egyik részlete.

A műcsarnok.

A műcsarnok.

Lemberg város pavillonja.

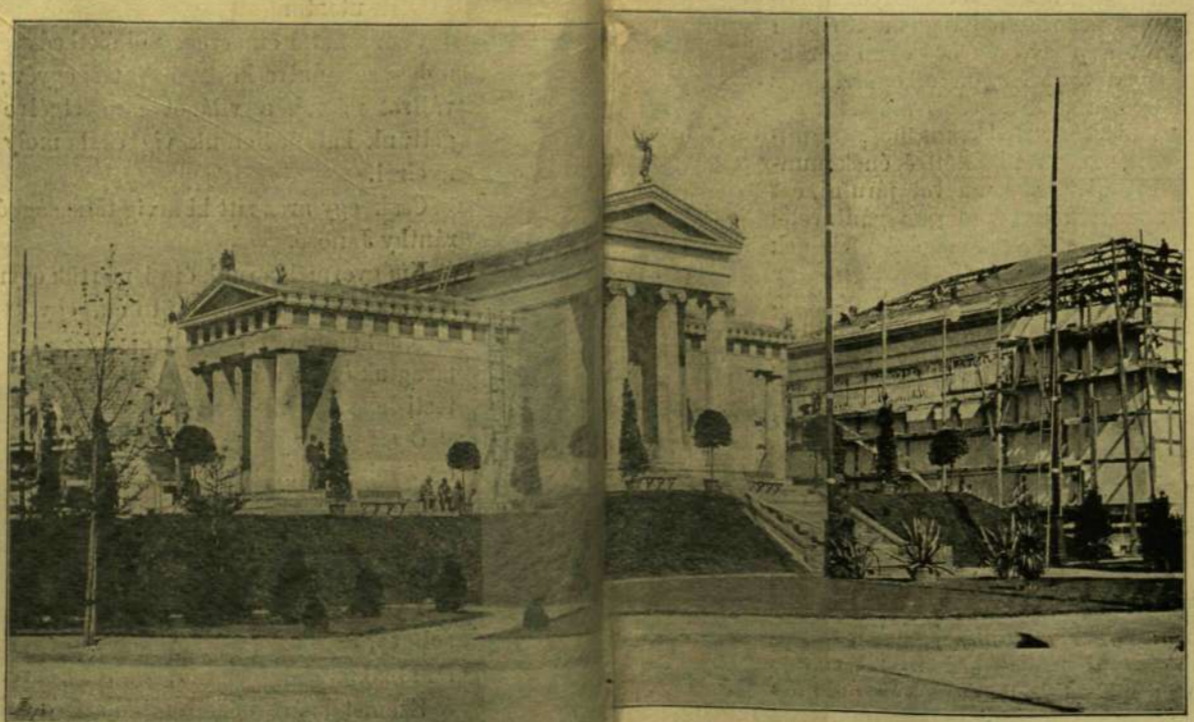
Albrecht főherceg pavillonja szomszédos épületekkel.

Az egyetem és iskolák pavillonja.

Gróf Potocki Román pavillonja.

Az építészeti pavillonja.

A kiállítási tó.

ott ültem Ildáéknál, átkozva a sorsot, mely mindig akkor vágott földhöz, mikor majdnem ajkaimnál volt a boldogság kelyhe. Még hozzá egész nap nem volt alkalmam, de még merszem sem, hogy szívemet kitarhathat volna.

Végre az esti sétá alatt egyedül maradtunk és — és akkor sem bírtam egy szót sem szólani, csak az utolsó pillanatban, midőn már válnunk kellett, akkor fogtam meg kezét s az izgatottságtól elfogultan beszéltem hozzá: «Ilda kisasszony, egy évig oda leszek, esküszöm magának, hogy megjavulok, becületes, rendes életet folytatok. Egy év múlva visszajövök s hozok magammal egy jeggyűrűt, meg egy pisztolyt, magán fog állani, hogy melyiket tartsam meg.» Éreztem, a mint a keze reszketett az enyémben s így szólt: «csak az elsőt hozza el, a másodikat bátran ott hagyhatja.» Azzal beszaladt az ajtón.

Az egy év elmúlt s most itt vagyok, hozom a gyűrűt is, a pisztolyt is és gyötör a kétség, hogy az utóbbinak fogom használni, mert hidd el, semmi sem tűnik el oly hamar a lányok szívéből, mint egy távollevőnek a képe, a kiről hozzá még tudják, hogy imádja őket.

Eddig tartott barátom elbeszélése s bár igyekeztem jobb hangulatba hozni a szegény fiút, tudja Isten, magamat is oly rossz előérzet kapott meg, hogy minden kedvem elment.

Időközben megérkezünk Fenyvesbányára s bár nem volt ott semmi dolgom, bekisértem barátomat, nehogy magára hagyva, valami bolondságot kövessen el.

Ildáék nem voltak honn, átmentek a szomszédos fürdőbe hangversenyre. Utánuk mentünk mi is, bár kissé elkésve, mert mire megérkezünk, javában folyt a táncz.

Mikor a bálterembe léptünk, Loránthy János olyan volt, mint a halál, de jókedvet erőtve magára, odament Ildához s nevetve kérdé: «No Ilda kisasszony, itt vagyok, elhoztam mind a kettőt, most mit szól, melyiket tartsam meg?»

A lány először megreppenve nézett Jánosra, de mikor látta annak arcán a mosolyt, — hejh pedig rettentő mosoly volt az! — negédesen felelt vissza: «Ejh, maga mindig ilyen nagy bolond volt, hát nem hallotta, hogy hat hét óta jegyese vagyok László Gyurkának?»

Rettentő lélekérő volt abban a fiuban, mert egész nevére csak azt felelte rá: «Már az igaz, hogy én mindig nagy bolond voltam; az eljegyzéshez különben gratulálok. De egy keringőre csak szabad lesz felkérnem?»

Körülfénczolták a termet, azután Loránthy visszajött hozzám. «No fiú, — szól nekem, — jöszte, így meg ennek is az áldomását!»

— «János, — mondtam, — ne bomolj, majd kapsz másikat, ha ez elhagyott.»

— «Ne félj, pajtás, épen most jött meg az eszem, csak hadd mulatolj egyet. Ácsi cigány, — kiáltott a muzikusokra, — nekem huzod most, én mulatok itt ma, Loránthy János! Hogy is szól csak az a nóta?»

A közönség bámult, hogy mi lesz most ebből, de szólni nem mert senki sem. A cigány pedig rákezdett arra a kacziás nótára:

Áz én bában nyalka legény...

Mikor egyszer elhúzta, megújraza, mikor másodsor elhúzta, az én János barátom kirántotta zsebéből a pisztolyt s mielőtt megfoghatam volna, oly gyönyörűen sziven lötte magát, hogy csak megfordult a sarkán s egy szó nélkül hanyatt vágódott a parketten.

A mulatságnak természetesen vége szakadt s haza ment mindenki.

Hallottam, a mint távozóban Ilda kifakadt:

«Mégis borzasztó, hogy egy ilyen félbolond a legszebb mulatságot is elrontja. Különben mindig ilyen volt!»

Ennyi volt a szegény Loránthy János búcsúztatója. K.

NICOTERA.

1831—1894.

Az olasz közélet egyik legnevezetesebb és legérdekesebb alakja tűnt le Nicoterában, kit egy felől rajongásig lelkesedő barátok egész serege magasztalt, másfelől pedig a legkérelhetetlenebb ellenségek gáncsoltak, bár hazafiságát ezek sem vonták kétségbe.

Nicoterá János báró 1831-ben San Biagióban (Calabria) született előkelő és gazdag családból. Jogi tanulmányokat végzett s már 1849-ben, 18 éves korában, hírnévre jutott Róma védelmének tanúsított intézkedésével. A nápolyi királyságból száműzetvén, egy ideig Genfben tartózkodott. Majd a Garibaldi-féle mozgalmakban vett részt; de ellenségeinek kezébe esvén, gályafogságra ítéltetett, honnan 1860-ban Garibaldi szabadította ki s tisztül alkalmazta szabad-csapatában. Tevékeny részt vett a pápa világi hatalmának megszüntetésében.

NICOTERA JÁNOS.

1860-ban Palermóban képviselővé választották s ő a parlamentben a szélsőbalon foglalt helyet. Azóta 31 éven át, kevés megszakítással, folyvást szerepelt a politika terén, hol ellenségei a miatt üldözték gyanúsításokkal, hogy elvei daczára kétszer foglalt helyet a korona tanácsában s mint miniszter, köztársasági elveit félretéve, a monarchiát szolgálta, sőt támogatta. 1876-ban megbuktatván Minghetti minisztériumát, az új kormányban ő is részt vett, mint belügyminiszter; de részint elváltoztatásáért, részint rendkívül vaskezű kormányzása miatt minden oldalról ellene fordultak s lemondásra kényszerítették. 1891-ben a Rudini kormányában ismét elfogadta ezt a tisztséget; de a szocialisták és általában a munkások által május 1-jére tervezett ünnep ügyében nem tanúsítván elég tapintatot, ismét megvált a miniszteri széktől. Hívei és barátai szerint elváltoztatása csak látszólagos; a köztársasági eszméknek csak addig volt hívé, míg az olasz egység szerencsés kivívása meg nem történt. Azontúl a kormányformát mellékesnek nézte azon nagy diadal mellett, hogy hazája és nemzete egységes egészsze vált régi szűkebb körülményekből. Nicotera kiváló szellemi tulajdonokkal volt megáldva, sőt testileg is egyike volt a legacélosabb alkatú és legszebb embereknek. Mint államfért, Olaszországban az első rendűek közé sorozták, ki nagy politikai

képzettséggel kiváló szónoki tulajdonokat is egyesített magában, s egyik nagy tekintély volt az olasz törvényhozó testületben. 63 éves volt, mikor f. é. június 13-án elhunyt.

KOSSUTH A FOGSÁGBAN.

III.

Előadtuk, hogy Kossuth perében mindenekelőtt ragaszkodott ahhoz a jogához, hogy szabadlábban védekezhessen. Hosszas húzavona után a teljesen politikailag hangolt tábla ítéletileg megtagadta a kérelmét, mely a szabadláb védelem elvénél megtagadta, s miután felperes végítéletet kért, alperes pedig a vád velejébe bocskozott, tehát Kossuthot védelmének érdemleges előadására kötelezte s ezzel elűtötte Kossuthot legszentebb jogától, s örök csorbát ejtett a magyar igazságszolgáltatás méltóságán. Benyovszky ugyan megkísérelte a felebezést, de Kossuth nem sok bizalommal volt bírái pártatlanságához, s mindössze annyit kért a replika végére fölvetetni, hogy azon esetre, ha a szabadláb való védekezést meg nem nyeri, teljes morális lehetlenség magát védenie.

És ebben igaza volt, mert száz körülmény mutatta, hogy Kossuthal még csak úgy sem bántak el, mint Wesselényivel fogsága ideje alatt. A míg ugyanis Wesselényi napjában kétezer mehetett szabad levegőre s ott időzhetett, a míg neki tetszett: addig Kossuth teljes négy hónapon át Isten szabad egét sem látta, s azután is csak egy órára mehetett ki. Míg továbbá Wesselényinek saját cselékeit engedték használni; sőt börtönében is megengedték, hogy egy fiatal gránátos őrmester, kit e célra fogadtak fel havi 20 firtért, naponta hat órán át vele társaloghasson s írásában, olvasásában segítségére legyen, azonkívül pedig könyveit is válogatás nélkül beengedték vinni hozzá: addig Kossuthnak, mint láttuk, ismételt kérelmére sem adtak könyveket, bár ezt megígérték, s csak nagy nehezen engedték meg végre, hogy Wilderspin egy művét lefordíthassa, a mivel beválhatta a kisdudóvó egyesületnek adott szavát s hogy a fordítást eszközölhesse, kis német-magyar zsebszótárát küldette be magának. Pedig igen vágyódott főképp Mignet, Gibbon történeti műveire, Le Sage, Cooper, Marryat, Washington Irving, Balzac regényeire, óhajtott németben Göthét, magyarban az 1836-iki Aurórárt, s a tudós társaság évkönyveit, megjegyezve, hogy a francziához szó-tárra is van szüksége. Még 1838 április 7-ikén is ezzel a fájdalmas s a szellemi táplálékától elzárt lélek sóvárgását visszatükröző szavakkal fejezi be levelét:

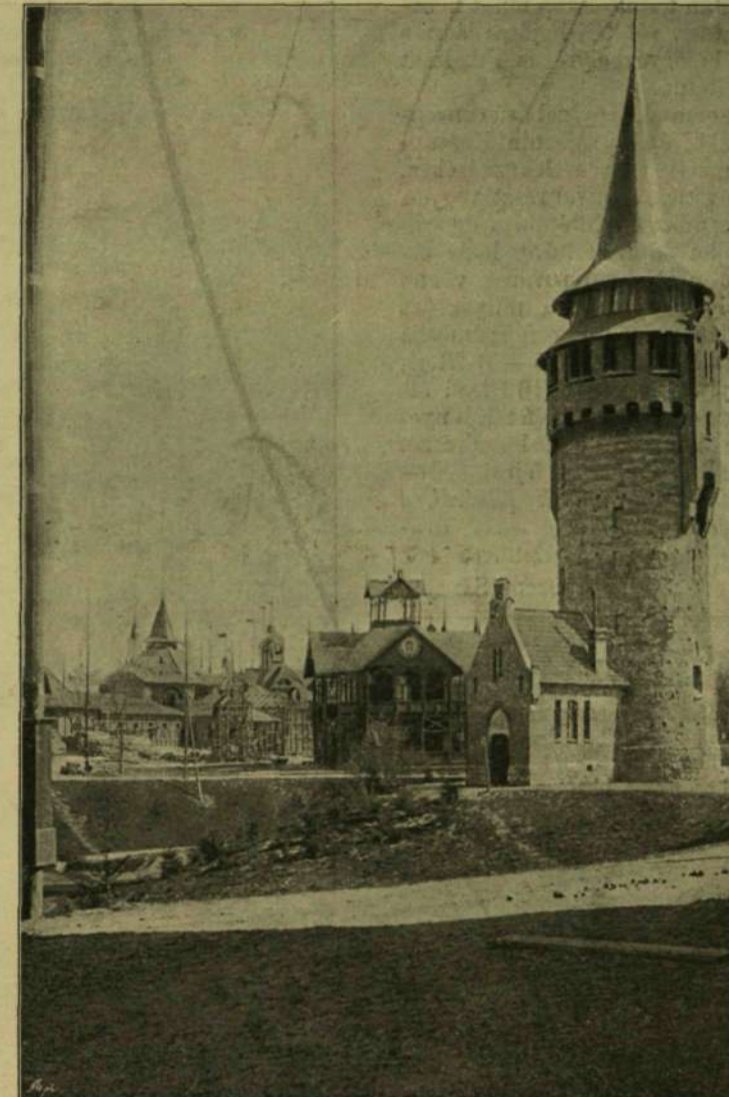
«Ha könyvet kaphatnék ismét! — Az ész, értelem, tapasztalás úgy halad a világban, s én úgy elmaradok Istenem!»

Mit tesz ilyenkor aztán? — Tudományos és irodalmi kérdéseket vet fel, melyeket örömet boncsol és fejteget, kritikai tanulmányokba bocskozik, melyek érdekesen jellemzik Kossuth nézeteit a hivatásától oly távol eső eszmekörökben is; leveleiben tárja fel gondolkodása egész világát, a melyet a nyilvánosság elő nem bocsáthat, mert hiszen tudva van, hogy a mikor Pestmegye népmegítési küldöttségének munkálataihoz akart néhány eszmével járulni, ezt sem engedték meg, holott pedig magánlevelei szabad zsákmanóval szolgálták meg ellenfeleinek is s megtörtént, hogy ezek egyikéből Helmecey ujságcsikket gyártott, a mi nagyon bántotta a tisztesség dolgában kényes felfogású Kossuthot.

Eszméit töredékesen, vázlatokban veti papíra, néha azonban belemelészik tárgyába s csodálatos olvasottságának, roppant látókörének és memorijának egész tárházát tárja fel. A dramaturgiai társaság üléseitől például, melyeket anyja élénk figyelemmel kísér, kedvet kap egy egész diszsertációhoz azon kérdés felett, hogy miért oly szegény drámai litteratúránk? és elfogulatlan szemmel ismeri föl az elerendő czélt abban, hogy igyekezzünk ne csupán hazafiságból, hanem valódi lelki gyönyörűségéből menni a játékszinbe. Majd Jósika «Abafi»-ját elemzi magasztalólag, melyet remekműnek mond; de ebben is leginkább a Ráza-ház, s különösen a füge-jelenet s a fejedelmnek apródjához intézett utolsó szavai nyerek meg tetszését. Nem kevésbbé sikerültnek tartja az «Utolsó Báthoryt», bár ebben, — hozzáteszi, — Jósika táj-

Petroleum-forrás.

Viztorony.

A LEMBERGI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSBÓL.

festései igen terjedősek s Bethlen karaktere nincs elég tisztán kidolgozva. Hibákat is talál benne, így például, hogy Bádukt egy helyütt a szerző Moldova vajdájának mondja, holott az nem volt. Abból az alkalomból, hogy Jósika első drámáját ép akkor adták elő sikerrel, anyja tudósítására meglepően találó észrevételekkel kíséri a dráma és regényírás technikája közti viszonyt, s bár szíveből örül Jósika sikerének, azt ajánlaná, hogy ne térjen le a regényírásról. Ellenben Szigligeti «Pókayak» című drámája, melynek készültéről szintén anyja ad hírt, alkalmat ad neki nagy történelmi készültsége kimutatására s a történelmi dráma fölötti elmefutásra, melynél bizonyos politikai felfogást kíván meg. Leveleiben új szókát is csinál, nyelvünkben eddig ismeretlen fogalmakra s ebben is helyes érzék vezet, mert új szavai közül sok azóta polgárijogot nyert az irodalmi nyelvben, így az őstönyszerű (instinctmässig), főradó hely (Stapelplatz), sugár (rayon), Graefenberg leírását, mely alighanem Wesselényi ott időzéséről érdekl, Péczely Világhistoriáját, Szigligeti «Gyász vitéz»-ét, Vörösmarty «Marót bán»-ját. Részletesen és alaposan bírálja mindeniket. Péczelynél igen csekély tért lát szentelve a magyar nemzet történetének; Marót bán pedig azal küldi vissza, hogy: «szép versek, de nem mind; szép gondolatok, de az egész nem híres dráma.» Azonkívül vice-directora is két könyvet kölcsönöz Kossuthnak olvasásra: ezek azonban teljességgel nem nyerek meg tetszését. Az egyik a Tibiscanus álnév alatt megjelent ily című német röpirat: «Die Religionsbeschwerden auf dem Reichstage 1833.» «Nyomorult excerpta, mely semmit sem ér.» A másik: «Das Urbairialgesetz», a mi azonban annyit jelentett, mint Athénbe vinni baglyot, mert ki ismerté volna az urbéri viszonyokat jobban, mint Kossuth? Hírlapok közül csak a «Hírnök»-höz és az «Allgemeine Zeitung»-hoz juthatott fogságában. Ily szellemi foglalkozás közepette érte Kos-

suthot Buda és Pest nagy szerencsétlenségének, az 1838-iki árvíznek híre, mely piszkos hullámai alá temette az országot két virágzó városának annyi reményét. A rémes órák első híreire, melyek áttörték vigasztalan börtöne falán, Kossuthot természetesen mindenekelőtt családja sorsa aggasztotta. Szorongó szívvel kérdezősködik utánok, s legelső gondolata, hogy még megmaradt 30 frtnyi pénzéből 25-öt rögtön haza küldjön, ha netalán szükséget szenvednének; de ha nem is, — folytatja, — akkor is osszák ki a nyomorgók között. De mindenekelőtt sürgősen tanácsolja szülőinek, vonuljanak Emilia hughöz (Zsulavszky-néhoz) Szurthére.* A veszélyt nem látja elkerülni a ház erőssége által, melyben laknak, mert repedések sokszor csak azután szoktak támadni — ugymond, — ha már a megázott falak megszáradtak. Nem is hiszi Kossuth, hogy elmúljon a nyár földindulás nélkül, s hogy ezt a nézetét indokolja, érdekes természetudományi feltevésekbe bocskozik az árvíz okairól. A temérdek hó, szerinte, a földet nagyon átázta, minek következtében sok víz hatolhatott a föld üregeibe, ebből ismét nagy gőz fejtett ki s minthogy a tavaszi száritó szelek is kimaradtak, a föld csak lassan szikkad s a legelső rétegek csak lassan párolghatnak.

Áttér azután a csapás gazdasági visszahatásaira s a segítség módjaira. Vegyen a város, ugymond, harmadfél millió kölcsönt fel húsz évi törlesztésre. Abban nem kételkedik, hogy az elpusztult lakóházak mielőbb újra ki fognak épülni, ez már az emberi természetben rejlik; hivatkozik Lónyaira, a ki szintén nem tudta rávenni a Bodrog vize által elöntött sárosi lakosokat, hogy feljebb építkezzenek, valamint hogy Pozsony s Mosony megyékben, daczára a gyakori tűzveszélnek, azért még mindig nádfelekkel építik a házakat, egymáshoz ragasztva a szérűnek használt fedeles kapu által.

* Hontmegyébe Kossuth Emilia férje, Zeulavszky Zeigmond Galiciából Sztiszovból származott, hol anyja, Ossakovszky Mária Anna később Charzavszkyhez ment újból férjhez. Zeigmondnak volt még egy fivérére, Simeon, kivel együtt egy bátyjuk sztiszovi jóságára bekebelezett követelték a negyvenes évek elején Kossuthnak engedelményeztek.

Anyja felhívására most Kossuth érdekes programját rajzolja a jövőbeli óvintézkedéseknek s a főváros ipari és kereskedelmi fölvirágzását biztosítani hivatott legközelebbi teendőknél. Nem azért, ugymond, hogy mint anyja kívánja, nézetei közzétéssenek, erre ő nem hajlandó, mert hiszen tudja, ugymond, hogy tőle még a miatyánkot is lázításnak vennék, mivel benne van, hogy «szabadíts meg a gonosztól;» de nem állhat ellent vágyának, hogy gondolatait ki ne fejtsse a szőnyegre levő kérdésekre nézve.

Terve fővonásokban a következőkben áll: Mindenekelőtt partgátak emelendők s az építendő házak szintjét magasabbra kell emelni. Fontosnak tartja azt is, hogy kevésbbé mérszartalmú kövekből építkezzenek s hogy közraktárt és álló hidat létesítsenek, mely utóbbi nemcsak kereskedelmi szempontból fontos, de Pest biztosítására is. Végre föltétlenül kívánja a város keleti oldalán hajózható esatorna húzását, melyről már József császár idejében volt szó; de ennek Kossuth szerint nem a soroksári ágba, hanem a Csepelen aluli nagy Dunába kell szakadnia. Ez intézkedések hasznait az alábbiakban sorolja elő Kossuth.

1. A hid által föltartott főmederbeli víz lefolyása biztosítva van.
2. A csatorna keleti oldalán a lejtősen emelkedő Rákos magában partot képezvén, a kiásozott föld oly magasságú gátat adhatja, hogy legrosszabb esetben a vizet partnak szoríthatná.
3. Ez a gát azután a fölfelé igyekvő hajók számára vontató út is adna.
4. Hid ugyan erre is kellene, de így kettő, sőt három sem kerülne annyiba, mint a Dunán építendő egy.
5. A Csepelsziget felső csücske a főváros szemléterakó helye lévén, e miatt a Duna egyik ága iszapolásnak nagyon ki van téve, a mi nemcsak a hajózásnak van akadályára, de a városra nézve is veszélyes lehet; már pedig a csatorna által az ki volna kerülhető.
6. Pest keleti oldala ezáltal roppant föllendülne nézve elébe, s egyúttal megmenekedne a futó homoktól is, mely oly éktele né teszi.
7. Végre a csatorna kiépítése alkalmat nyújtana jó kikötőhely létesítésére is a parthoz-

szanti kikötés helyett, melyet a nap nap után tóduló iszap mind nehezebbé tesz, sőt téli hajózállásra s ezzel hajógyárhelyre is alkalmat szolgáltatna.

De nemcsak nagyszabású concep-tiójával kíván hozzájárulni Kossuth a nemzeti csapás leküzdéséhez. Pénze nincs, a mivel részt vegyen a köznyomor enyhítésében, de szeretné, ha anyja, föltéve, hogy er-szénye nem épen sovány, venne egy oly részjegyet, a melynek Bee illatszerész a nyérő számokra szokott kiadni 10—15—20 frtért, a melylyel szemben 116 frtnyi áll-lamsorsjegyének a tőkén felüli nye-resége negyed, ötöd, hatodrészt kötelezi. «Hátha — fejezi be — pillantani talánának felülről, s akkor adhatnánk egy marok aranyat a budapestiek számára is.»

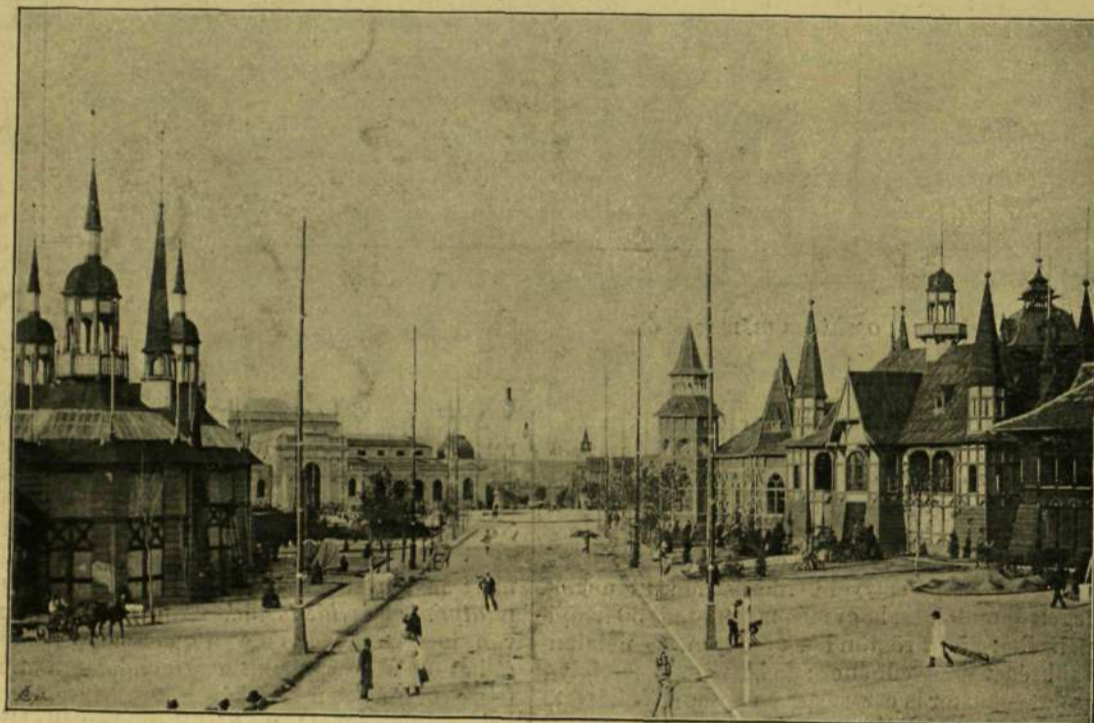
VÁRNAI SÁNDOR.

EGYVELEG.

* Valóságos orangutang fészket kapott a berlini állattudományi Múzeumból. A fészket galyakból készült s nagyon hasonlít a hosszas gólyafészkek-

A műcsarnok környéke.

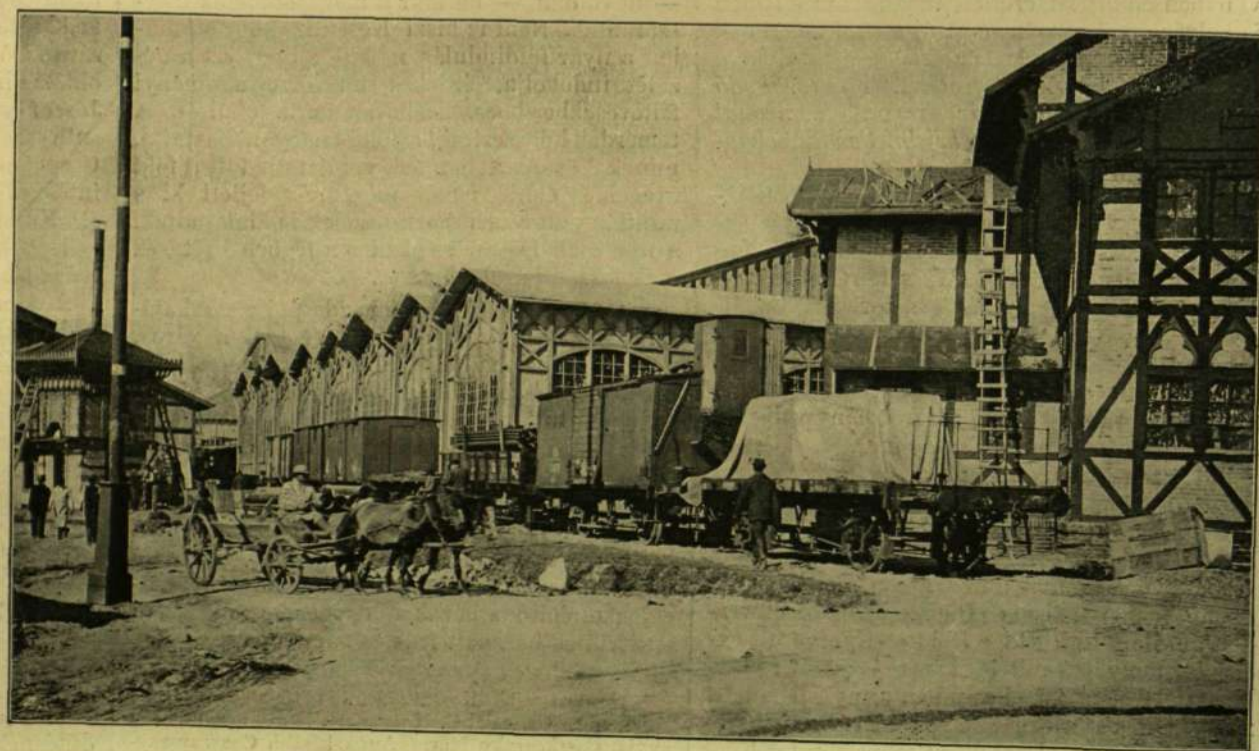

A kiállítási fűtő egyik részlete.

hez, bár nem oly művésziesen készült, hossza 140 cm. s szélessége 30—80 cm. Az ily fészkek csak ideiglenes éjjeli szállásra az orangutangnak s az utazók állítása szerint szükség esetén nagyon hamar képes az állat ilyet előállítani.

* Új női foglalkozások. Németországban a nők között újabban divatba jött a vándor varrók intézménye, kik különösen a kisebb helyeket és a tanyákat keresik föl. Egy másik csoportja a nőknek lakások díszítésére vállalkozik s Berlinben már is alakult egy egyesület, a hol e tekintetben gyakorlati utasításokat nyújtanak.

* A tejút fényképe, melyet Barnard csillagász készített, igen érdekes újdonságokat mutat. Láthatjuk belőle, hogy a tejút épen nem egyenlően húzódik végig az égboltozaton. Felhő alakja némely helyen aránylag nagy csillagokból áll, más helyen csillagok homokszemcsékből. Ezt a különbséget nemcsak a távolság különbsége okozza, mert Barnard megjegyzi, hogy némely helyeken tényleg kis csillagok fordulnak elő. Mindentűz vannak továbbá a csillagokon kívül óriási mennyiségű ködök, valószínűleg új jelrendszernek képződésére való anyagok, melyekben csaknem rendszeresen találhatók világosabb csillagok, mintegy keletkező napok. Így Barnard műve a Kunz-Laplace elméletnek bizonyítéka is.

A gépcsarnok.

A LEMBERGI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSBÓL.

* Edes vaj. A párisi vendéglősök újabban a vajba egy kis mézet szoktak keverni. Igen sokan állítják, hogy az ily edes vaj kellemes ízű s sokkal könnyebben emészthető, mint a rendes vaj.

* Az amerikai Egyesült Államok átlagos magassága a legújabb mérések szerint 772 méter, azaz valamivel több mint az egész föld átlagos magassága. Legalacsonyabban (átlag 20 m.) fekszik Delaware állam; legmagasabban (1700—1750 m.) Wyoming és Colorado. A magasabb fekvésű államok mind a Csendes-Oceán környékén vannak.

* Amérges kigyók korára vonatkozólag igen fontos felfedezés történt a Morbach-Biebrich mellett levő mészkőbányákban, hol a dinatherium s más őssálatok mellett halak, kigyók csontjai között való-ságos kigyó mérgefogat találtak. A fog, melynek hegye letört, 4.3 milliméter hosszú volt s világosan észrevehető volt rajta a mérgecsatorna is. Ez az első követésült mérgefog, bár már régen kerestek ilyet.

* Az éjjeli fagyok ellen eddig használt szerek, fák és gyantás anyagok égetése, egészen hatástalan-nak bizonyult. Boussingault most új hajtsók, fiatal rózsák, különösen szőlőkék égetését ajánlja, mivel a nedves anyag felhőt és meleget támaszt, mely egész napfölkeltéig terjed. Boussingault ezt az eljárást az amerikai indiánoknál tapasztalta s Franciaország szőlőtermelő vidékein szép sikerrel alkalmazta.

* Mesés olcsó föld. A belga kereskedelmi és ipartársulat a Kongo államban több ezer hektár területet bocsátott áruba, 1 acret csak 2 pennyvel (10 kr.) számítva. A kereslet is jelentékeny.

EMLÉKTÁBLA BAROSS SZÜLŐHÁZÁN.

Baross Gábornak, a néhai «vas» miniszternek ércalakja nem sokára ott fog állani fővárosunkban, a keleti pályaudvar előtt, jelölül, hogy a magyar nemzet meg tudja becsülni jeles fiait. De legnagyobb hálával gondol reá szülőmegyéje, Trencsénmegye. E megyének a hazafias közön-sége Szalavszky Gyula főispán és Sipeky Sándor orsz. képv. javaslataira elhatározta, hogy emléktáblát helyez Baross Gábor szülőházára Pruzsinán.

Az emléktábla mintázásával Loránfy Antal, iparművészeti iskolánk jeles szobrásztanárát bízták meg. Az emléktábla felső részét Baross Gábor domborművé arcképe díszíti. A miniszter arcvonásai jellemzően vannak feltüntetve rajta. Cserfalomb övezi a táblát, melynek alsó részén szépen mintázott gyermek-alak írja a táblára Baross Gábornak következő mondását:

«Lángoló hazaszeretet vasakarattal párosulva csodákat művel.»

Alant meg ez olvasható:

«Hálás kegyelettel nagy fiának, Trencsén vármegye közönsége.»

Az arckép körül e sorok olvashatók:

«Baross Gábor»
«1848—1892.»

Az emléktábla, mely az orsz. képző-művészeti társaság tavaszi tárlatán is ki volt állítva, horganyból készült, s ifj. Herpka Károly tanár galvanoplasztikai úton bronzal futtatta be. Így az egészenk a hatása igen művészi.

Az emléktáblát már elhelyezték Baross szülőházán és közelebb ünnepélyesen leleplezik.

CARNOT TEMETÉSE.

A nagy francia nemzet magához és veszteségéhez méltó gyászpompával helyezte el örök nyugalomra vértanú kimúlt halállal elnökét, Carnot Ferencet. A mit az igazi mély fájdalom, a leleményesség és a gazdagság gígon-dolni és előteremteni képes, mindaz megvolt a végtségességételen. Maguk a francia újságok azt vallják, hogy Páris még soha sem látott ennél nagy-szerűbb temetést.

Páris roppant lakosságát száz- meg százezrekkel szaporították az ország minden vidékéről s a társadalom minden rétegéből ide özönlött tömegek. A Champs-Elysée utcán folyvást zsúfol-tan hullámzott a nép az egész héten. Mindenki látni óhajtotta a ravatalt s beirni igyekezett nevét a gyász-ívekre.

Szombaton este végződött a halott-látogató tömegek szünni nem akaró elvonulása. Igen megindító volt látni a legtöbbszörre gyászba öltözött s ka-laplevéve lépdelő sűrű csoportokat, melyek mély bánatot kifejező arczokkal s nem ritkán hangos zokogásra fakadva haladtak el a ravatal előtt.

Vasárnap, a temetés napján, talpon volt az egész óriás város. Mindenki azon útzárra sie-tett, a melyeken a gyászmenetnek végig kellett haladnia. Minden elfoglalható tér szorongásig tele volt emberekkel. A házak ablakaiban, erké-lyein, a háztetőkön, a kerítéseken, az utcákat szegélyező fákön, szóval mindenütt ember ember hátán volt s liki oly makoasól állt, vagy ült az elfoglalt helyén, hogy például a Concorde-téren levő szökőkút nagy medenczeiről még a víz megeresztésével sem tudták az oda telepedett nézőket elriasztani. Későbbek voltak a vízben állani, mint sem helyökről elmozdultak volna.

Délelőtti 10 óra tájban történt az indulás az első palotából. A koporsó a ravatalról le-emelvén, arra a nagyszerű gyászhintóra helye-zték, a melyet eddig csak Thiers és Mac-Mahon temetésénél használtak. A gyászszal egészen bevont hintó mennyezetes. A mennyezetet négy emelőstől szobor-alak tartja. A gyászkarpitózas pompáját gazdag ezüst díszítés s sarkokra tűzött fekete fátyolos nemzeti zászlók emelték. A kocsis ülőhelyét borító kárpitózásra két oldalt egy-egy ezüst C (Carnot nevének kezdőbetűje) volt hi-mezve. A koci elé hat fekete ló vala fogva, mind

ezüst csillagokkal díszített gyászburokkal leta-karva földig.

A halottas hintó mellett kétoldalt a polytekh-nikum egyenruhás növendékei haladtak kivont karddal, ezek után pedig a katonaság tisztjei, mind gyászjelvényvel. A koporsó után a gyá-szólo család tagjai lépdeltek, majd pedig a hiva-talos világ kitünőségeinek roppant serege élén az új elnök, Casimir-Perier haladt, először vi-selvén a becsületrend nagy szalgját s kör-nyezve hivatalos személyzetének és házi tiszt-jeinek tömör csoportjaitól.

Nagyszerűen volt díszítve kívül-belül a Notre-Dame székesegyház, melyben Richard párisi érsek végezte a gyászszertartást, rendkívül fényes segédlettel. A gyászba vont templom közepén nagyszerű ravatal volt állítva, mely-nek csak a magasságát 12 méternyinek mond-ják. A halott elbocsátása előtt a egész papi személyzet körmenetet tartott a ravatal körül. Innen a Pantheonhoz vonult a roppant gyász-menet, hol, míg az elhunytat nyugró helyére

Loránfy Antal szoborműve.

EMLÉKTÁBLA BAROSS GÁBOR SZÜLŐHÁZÁN, PRUZSINÁN.

elhelyezték, a nép apróra szétzsedte emlékül a Pantheon lépcsőzetére lerakott koszorúk közül azokat, a melyekhez a lépcsőzetet kerítő vas-rácsoszat hézagján át kezeivel hozzáférhetett.

A ritka pompájú temetés különben, néhány balesetet leszámítva, minden tekintetben példás renddel és méltósággal ment véghez.

AZ OLVASÁS EGÉSZSÉGTANI TEKINTETBŐL.

Ismeretes dolog, hogy a fejlődő művelődés-sel kapcsolatban szeltére beszélnek már iskolai betegségekről s ezek között első sorban emle-getik mindig a rövidlátást, mely olyannyira összefügg az olvasással, hogy például a tudós németeket már köznépünk is pápaszemes nem-zetnek szokta tartani. Érdemes ezért kissé fog-lalkozni azzal, hogy a ma már szerencsére egé-szen közönséggé vált írás és olvasás milyen hatással van a szemre és az idegekre. Az ide-gekre is, — mondjuk, — mert kétségtelen, hogy a sok olvasás fáraszt s az agyat terheli.

Mivel az olvasást egészen megszoktuk, arány-lag könnyű dolognak vagyunk hajlandók azt tartani. Pedig nem oly könnyű. Az alatt a ne-hány percz alatt, míg szemünk egy lap hasáb-ját átfutja, valóban nagy és fárasztó munkát

végez. Minden hasábon ugyanis több ezer betű van szavakba és mondatokba fűzve. Minden betűt meg kell néznünk, egymástól megkülönböztetünk, a betűk összefüggését kitalálunk, mielőtt az értelmet kivehetnők. Igen rövid idő alatt tehát sok ezer képzetet alkot agyunk s a kis gyermekek lassu tanulásából látjuk, mily hosszas gyakorlat szükséges ahhoz, hogy ezt a sok ezer képzetet oly gyorsan megalkossuk.

A tudósok több ízben tettek kísérletet, hogy az olvasás gyorsaságát számokban is kifejezhes-sék. Preyer kísérletei szerint a gyakorlott olvasó anyanyelvén nyomtatott könyvből egy másod-percz alatt legfeljebb 30—31 betűt képes elolvasni s hasonló eredményre jutottak Grashey és Wernicke is, kik szerint a leggyorsabb olvasásnál egy betűre átlag $\frac{1}{100}$ másodpercznyi idő jut. De ez csak az anyanyelvre vonatkozik. A német Preyer, midőn angolul olvasott, egy másodpercz alatt már csak 28 betűt tudott elolvasni, a francziából 22-öt s a görögöből csak 15-öt. Ezenkívül természetes dolog, hogy a betűk alakja is határoz az olvasás gyorsaságában. Az amerikai James Mac Keen Catell rendkívüli szorgalommal 15,000 megfigyelést tett, e tekintetben a lehető leggyorsabb ellenőrzés mel-lett s igen érdekes eredményekre ju-tott. A nagy betűk közül például a W, Z, M, D voltak azok melyeket leg-könnyebben olvastak, a legnehezebbek voltak az F, V, J, E. 270 kísérletnél, mi-dőn egyes betűket $\frac{1}{100}$ másodperczig hagytak csak a kísérletező szeme előtt, 241 esetben mind felismerte a W betűt, az E betűt ellenben csak 63 esetben.

A kis latin betűkkel tett hasonló kísér-letek azt mutatták, hogy a d, k, m, a legkönnyebben olvashatók, ellenben a c és s a legnehezebbek. Igen nehéz a kísérletek szerint a német olvasás. 100 kísérlet közül több betűt a felénél nem ismerték fel, a w-t leggyakrabban (42), ellenben az f-et csak 10 és az r-t csak 6 esetben. Természetes, hogy a kísérlet eredménytelenségét nemcsak a betűk alakja okozza, hanem azoknak a más betűkkel való hasonlatossága is. Igen gyakran elcserélték egymással például a latin betűk közül az O-t és Q-t, G-t és C-t, a német betűknél az i, l, k, l, r, x, f betűkkel is elcserél-ték, úgy szintén a keskeny kis latin betűket az i, j, l, f, t egymással.

A közönséges olvasásnál is egészen rendes dolog ez az összevétel; de mi-vel ott mindig a szavak értelmét ker-essük, a tévedést agyunk rögtön kija-vítja. Ez az agyműködés pedig, bár egyes esetekben alig veszszik észre, alapszában vége mégis fárasztó. Ha minden tévedés kijavítását és az arra fordított időt összszámolnánk, cso-dálkozhatnánk, mily sok időt kell na-ponként agyunknak ilyenl eltöl-tenie s természetesen még jóval na-gyobb veszteség a sok erre fordított szellemi munka.

Nagy teher ez az olvasásnál, mivel rendszeren nem betűzve, hanem gondolkozva szoktunk olvasni, a minthogy tudvalevőleg a kisebb sajtó-hibákat a gyakorlott olvasó elnézi. Még a vakok is, kik újjalkak tapogatva olvasnak, a legtöbb esetben, mielőtt egy kissé gyakorlottak, nem tapogatnak meg minden betűt, hanem csak végig húzzák a szókön az újjalkak s az értele-m szerint kitalálják a jegyek értékét. Annál köny-nyebben végig siklik a jól látó ember szemé az olvasott betűkön, hogy az értelmet kitalálja. Ha már most sok összecserelehető betű van az írásban, a tévedés az értelemben könnyebb s így az agy munkája nagyobb. Ebből származik az agy megterhelése és a sok idegesség.

Hogy ezt a nagy és kellemetlen bajt az olva-sásnál lehetőleg elkerülhessük, szükséges volna, hogy legalább a nyomtatott betűkre nézve bizo-nyos nagyság és alak állapíttatnák meg s hogy a betűk külseje lehetőleg egyszerűsítették és javították. Természetes, hogy a mi őskorból maradt betűink alakjának megállapításánál ilyesmire az emberek nem gondolhattak s akkor nem is volt szükség reá, mivel az olvasás igen kis körre szorított. Ma azonban már a köz-jólét érdekében is szükséges volna a betűket a

Succi, a hires koplaló.

Odalenn a bérczek alján,
Mint ha villás fecske szállna.
Bátortalan kiesikél!
Alig mernek kelni szárnya.
Biztatgatja, inti őket
S aggó szívet al az esicsergi:
Ismertlen hosszú utra
El kell menni!

Kisebb; kisebb lesz a vidék,
Mulik a fény, jön az alkony,
Harang csendül a távollól,
Méla hangját ide hallom.
Bele sirja a lelkebe:
Nincsen itt állandó semmi,
Csak bujdosunk, csak vándorlunk,
El kell menni!

Új tudományos folyóirat. A jeles tudós, Herman Ottó szerkesztésében, „*Aquila*” című új tudományos folyóirat jelenik meg, amely madártani kutatásokkal foglalkozik. Az érdekes vállalat a magyar madártani központ folyóirata, és most megjelent, fényesen kiállított füzetéről tanuskodik, hogy az új szaklap a magyar tudományosság előbbrevitelének jelentékeny tényezője lesz. A füzet tartalmából megemlítjük Herman Ottónak, Gaál Ágostonnak, Jablonovszky Józsefnek, Gaetkennek, dr. Madarász Gyulának, Csató Jánosnak, Lovassy Sándornak, Buda Jánosnak, Cerva Ferenc közleményeit. A folyóirat magyar és német szöveggel jelenik meg, s így igen alkalmas a magyar ornitológiával a külföldet megismertetni.

Évkönyvek és értesítők. Az iskolai év befejezésével az idén is számos évkönyv és iskolai értesítő küldött be hozzánk. Ezek közt van az *ors. zeneakadémiai évkönyve*, melyet dr. Harrach József tanár nagy gonddal szerkesztett. Az intézet a fennállása 19-ik évét töltötte be. A zenészeti osztályt a lefolyt tanévben elválasztották a színészeti szakoktól, úgy, hogy ma a zeneakadémia és a színész-művészeti akadémia két külön iskola. Az intézetnek 341 növendéke volt a zongora-tanárképző tanfolyam növendékeivel együtt. — A *budapesti Ferencz József nevelőintézet* értesítőjét dr. Erdődi Béla igazgató tette közzé, ki a füzet élén a francia internatusokról értekezik. Az intézet egy évi története és szabályzata, valamint a tananyag részletesen van feltüntetve. Összesen 55 hallgatót irtak be. — A *kassai főgymnázium* értesítőjében (szerkesztette dr. Stóhr Szilárd igazgató) Krause Ervintől „Az istenek és a fátum Vergilius költszetében” című dolgozat olvasható. A premontri rend vezetése alatt álló intézetnek 440 hallgatója volt. — Az *eperjesi evang. kollegium* értesítője szerint a hittani intézetnek 19 a jogakadémiának 114, a főgymnáziumnak 284, a tanítóképzőnek 91 hallgatója volt, összesen 496. Az értesítőt, mely a kollegiumról igen bő adatokat közöl, Hörk József igazgató szerkesztette. — A *Besztercebányai állami felsőbb leányiskola* értesítőjét Herman Róza igazgató teszi közzé. Beirt tanuló 141 volt a hat osztályban, a tanár-testület 15 tagból állt. Freyler Berta „Testgyakorlás a felsőbb leányiskolában” cím alatt értekezik. Egy másik cikk az iskola új épületét ismerteti, meg az építési tervrajzokkal együtt.

Ezer esztendő története, a magyar népek és ifjuságunk elbeszéli Bögnerfi János. Terjedelmes munka, 533 lapon, sok képpel. Öröndetes, hogy a hazai történelmet a nép és ifjuság számára mind többen dolgozzák föl, hogy nemcsak egyes részeit, vezetés alakjai jutnak könnyű előadásban az olvasó oly részének kezébe, mely a történelmet, mint olvasmányt kedvelheti meg legjobban, hanem az ezer év egész történetét feltüntető kézi könyvek is szaporodnak. Bögnerfi is egész történelmünköt, az őshazáról szóló mondatoktól kezdve, egész napjainkig népies modorban irta meg. A könyv kivált iskolákban és népkönyvtáraknak van szánva. Kiadta Budapesten Rózsa Kálmán és neje; ára 1 frt.

A Természetráji füzetekből, a nemzeti muzeum évnegyedes folyóiratából (szerkeszti Schmidt Sándor) az új évfolyam kettős első füzeté hagyta el a saj-

tót. A természetrajzban magyar kutatók által tett megfigyelésekről ad számot, részben latin nyelven, a magyar dolgozatok is többnyire közöltetnek latin vagy német fordításban, miután a vállalat a külföldi szaktudósokat is tájékoztató akarja a magyar természetbúvár munkálkodásairól. E füzetbe Mocsány Sándor, dr. Lendl Adolf, Franzénau Agoston, Jablonovszky József, dr. Kriechbaumer J. és dr. Borbás Vincez irtak dolgozatokat. Jablonovszky rovartani közleményeihez három tábla rajz is járul.

Törvénykiadások. Ráth Mórnál megjelentek az 1894-ik évi országgyűlési törvények, jegyzetekkel, utalásokkal, magyarázattal ellátva. Első füzet, I—XII. törvények, ára 90 kr. Továbbá: az *örökösödési eljárásról* szóló 1894. XVI. törvények, jegyzetekkel, magyarázatokkal ellátta dr. Imling Konrád bpesti kir. táblai bíró; ára 80 kr.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Muzeumok és gyűjtemények a vidéken. A vidéki muzeumok érdekében a jelentősebb közművelődési egyesületek hozzájárulásával *országos bizottság* alakult, mely most a vidéki muzeumok érdekében emlékiratot terjesztett fel *Eötvös Loránd* kulturális miniszterhez. Összesen 23 nyilvános gyűjtemény van Magyarországon, de csak kettőben van valamire való képtár. Kéri a bizottság, hogy a kormány a millenáris kiállítás alkalmából 100.000 frtot szánjon

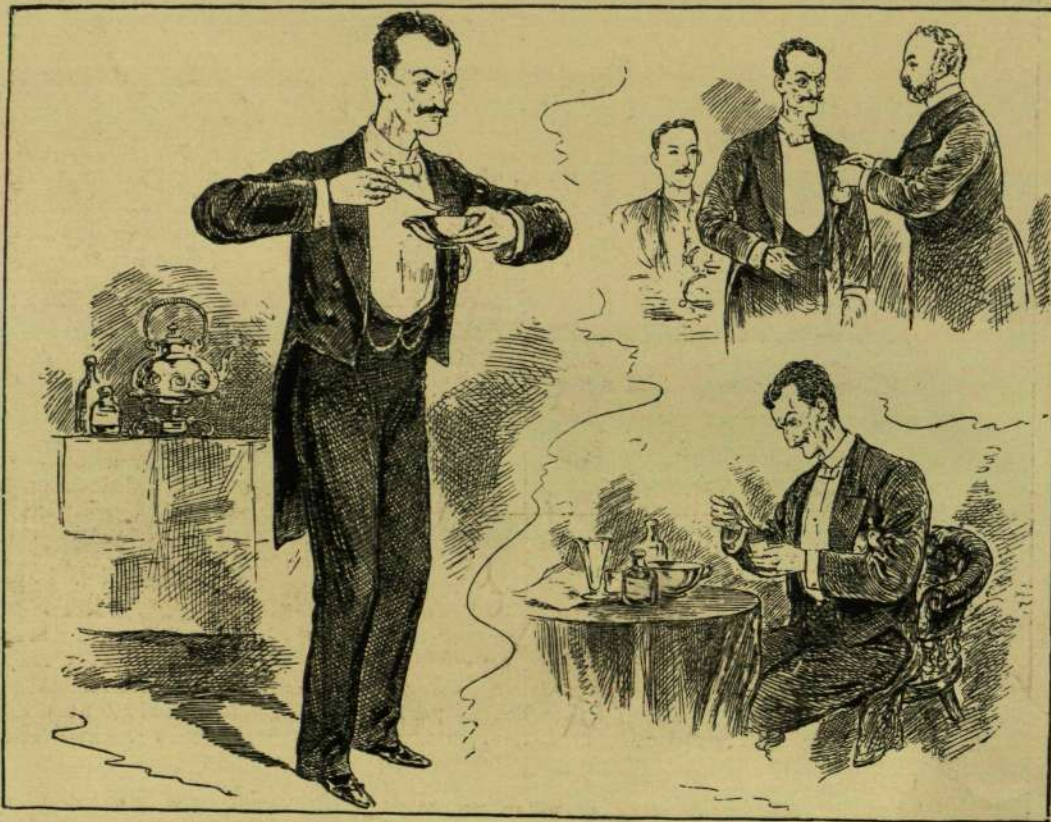
tek között a legjobb nevet vívta ki. Az egyesület *Oravicán* tartotta idei közgyűlését, mely e hó 10-ikén kezdődött.

Dengi János tanfelügyelő nyitotta meg a gyűlést; majd felolvasták a közgyűléshez érkezett táviratokat, többek közt Csáky Albin grófét, Német püspökét, valamint Litschek alispán levelét. Üdvözös táviratokat küldtek azután Csáky grófhhoz, és Eötvös báróhoz. A tárgyszózat első főpontja az iskolák államosításának kérdése volt, melyet elfogadtak. A közgyűlést banket követte, mely után Csiklovabányára rándultak ki; másnap folytatták a gyűlést és *Szentgyörgyi Lajos* indítványára a magyar rajzmotivumok gyűjtését határozták el. A jelentéséből kitűnt, hogy a tagok száma hétszázötven, az egyesület vagonya negyezer forint; a jövő költségvetést 980 forintban irányozták elő. Több csoportban kirándulásokat tettek Marillára, Oravica környékére és Aninára.

MI UJSÁG?

A budai királyi palota építése. A fővárosban folyó nagy építkezések egyik legnevezetesebb része a budai királyi palota építése, mely Budavárt egészen újjalakítja, mert a palota építésével összefügg sok bontás és más építkezés. A Krisztina-városra néző bástyák egy részét és a kapukat lebontották, hogy

A mértékletességi egyet érdemjelének feltűzése.

A koplalás ideje alatt.

Az első étkezés a koplalás után.

SUCCI, A HIRÉS KOPLALÓ.

vásárlásokra és hívja fel a törvényhatóságokat, hogy ők is vásároljanak. Az emlékiratot aláírták *Szell Kálmán* elnök, *gr. Andrássy Tivadar* társelnök, *Semerecz Miklós* és *Pozsolt Kálmán* titkárok.

Az orsz. erdészeti egyesület idei közgyűlést aug. hó 23., 24. és 25. napjain *Besztercebányán* és környékén fogja megtartani. Megérkezés aug. 22-én Szilácsra az államvasutak zólyom-bréói vonalán. A választmány ülése. Este közös vacsora. Meghálás a fürdőben. Aug. 23-án reggel indulás Szilácsról Besztercebányára, 10 órakor a közgyűlés megnyitása a megyeház nagytérképében. Délben társas ebéd, s azután a város látnivalóinak megtekintése. Este társas vacsora. Aug. 24-én, reggel kirándulás Hermánra, a városi tüzifa s a város-gereblyének, uszatók csatornájának megtekintése végett. Délben közös ebéd, ezután a szemle folytatása, este visszatérés Besztercebányára. Aug. 25-én, kirándulás Zólyom-Brézóra; az ottani vasgár és tűzfagerek megtekintése után kirándulás a környéki völgyben levő B. Kemény Gábor gáthoz; a szállítási berendezések megtekintése, azután a közgyűlés folytatása és bezárása; közös ebéd, d. u. visszautazás Zólyom-Brézóra és innen különvontat Besztercebányára.

A délmagyarországi tanító-egyesület közgyűlése. Több mint negyedszázados kitértő munka után a délmagyarországi tanító-egyesület nemcsak a szerény tanító-egyesületek között, de egyáltalán a hazai, különösen a délvideki kulturális egyesüle-

mult idő nagyságát hirdető emlékekre, mert a százados viszontagságok elpusztítottak mindent. Kezére jártak az idők a barbár módon építő kőművesek Mária Terézia idején, a mikor a fennálló palota építéséhez még a meszes gödröket is Mátyas és Zsigmond király idejéből fennmaradt faragott kövekkel rakták ki. A tót munkások osákhány óvatossá vája ki most a még meglévőket a földből, és halomra gyűl lassan az emléke a vállalkozó udvarán. Régészek, érdeklődők, ott méregetik és találgatják, hogy mely magyar király díszöségét hirdette hajdan ez az orszálfel; az a sárkánykoponya? Melyik királyasszony karja pihent a faragott ablakpárkányon? Zsigmondra vall a csécsyvárosi modorban épült oszlopos csarnok maradványa. Mátyasra a turdosi vörös márványból faragott római szobor. Talán az Anjouk után maradt még meg az a czimer, mely állítólag egy olasz építész czimere. A palota régen elpusztult, az czimer még áll. Faragott rózsák, kögolyók, régi oszlopfejek hevernek szanaszét, ki tudná megmondani mely időből? A régészek sok érdekes tárgyat vártak az ásatásoktól és bontásoktól, de csaldódtak; az ostromok, az égések után a mi megmaradt, azokat a faltörődöket, faragott köveket szerte hordták, beépítették, ki tudja merre.

A király e hó 12-ikén reggel utazott el Madonna-di Campiglióból, s Ischibe ment. A királyné még egy hétig marad a regényes tiroli vidéken, hol ő felségei sok kirándulást tettek. A király szeptember 7-ikén a galicziai országos kiállítás megtekintésére indult.

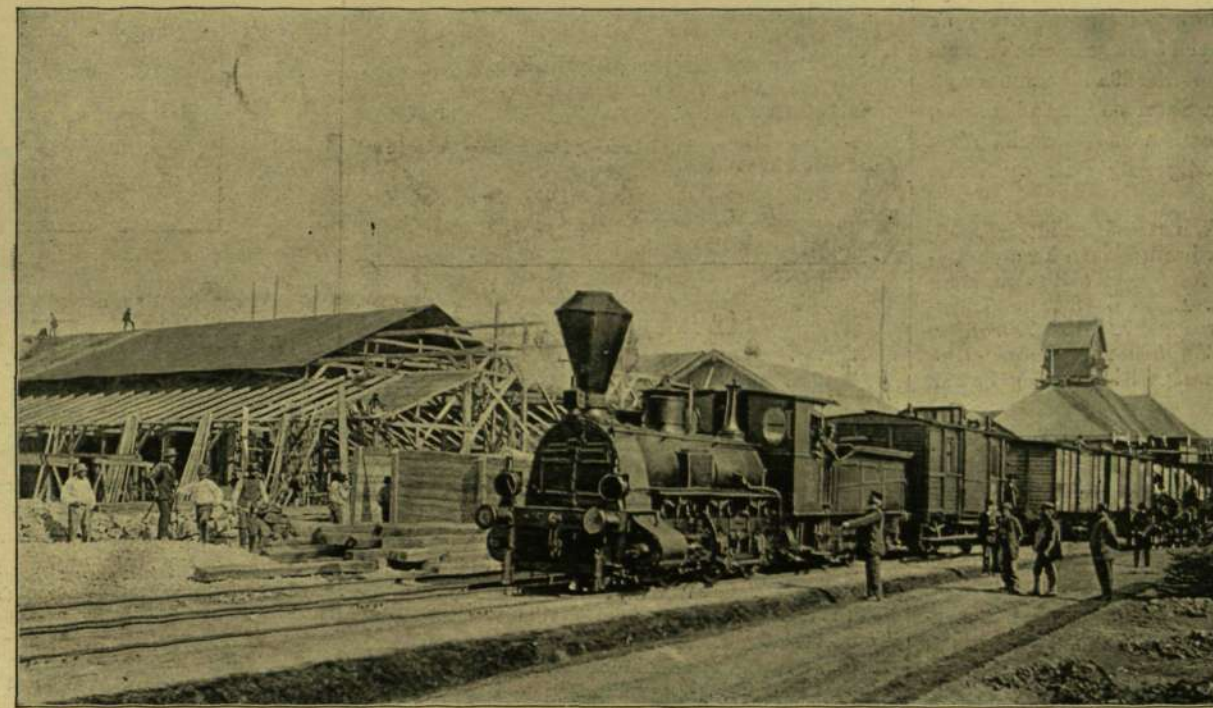
zése Magyarországgal bizonyára a legjobb hatású lesz a kívánatos, hogy minél sürgetlenebb ismétlődjék.

A látogatást a zágábi mérnök- és építész-egylet rendezte, s a magyar mérnök- és építész-egylet várta a kollegákat; Budapest főváros is hozzá járult a fogadtatáshoz. E hó 9-ikén ebéd után jöttek meg a horvát vendégek; *Czigler Győző* műegyetemi tanár köszöntötte őket, a zágábiak nevében pedig *Bede-kovics* főmérnök válaszolt. A szivesen látott vendégeknek a „Pannonia” fogadóban volt lakásuk. Rövid pihenő után megkezdtek Budapest nevezeteseinek megtekintését, először is a városban a vilamos munkagépek kiállítását, Feszty körképét, azután a város egyes részeit tekintették meg. Este a magyar testvéregylet vendégei voltak. Másnap s a következő napokban megtekinték az új országház építését, Budavárt, a Mátyas-templomot, a gyárakat, Kőbányát, a kaposztásmegyeri vízvezetési műveket, az elevátort, fegyvergyárt. E hó 11-ikén a főváros vendégei voltak, mely lakomat is rendezett tisztelőikre.

Meghívott idegen vendégek Boszniában. A közös pénzügyminiszter, *Kallay Béni*, kinek tárczájához tartozik az okkupált tartományok igazgatása, s ki valóban nagy eredményeket képes felmutatni Bosznia és Hercegovina haladásában, sajátkezőleg irt levélben hívott meg több előkelő francia és angol újságíró és a párisi társaság néhány kiváló tagját, hogy látogassanak el Boszniába és Hercegovinába. Szeretné, ugymond, ha külföldön is meg-

Szeptember 2-ikán nyitja meg a kongresszust fővédnöke, *Károly Lajos* főherceg. A tanácskozássok egy hétig tartanak és szeptember 9-én érnek véget. A szervező bizottság, *Kamer Mayer* Károly polgármester vezetése alatt, e hó 12-ikén megjelent *Hieronymi* belügyminiszternél, s fölkerítte, hogy a kongresszuson az elnökséget fogadná el. A miniszter köszönetet mondott a megtekintő bizalomért s kötelességének vallotta elfogadni az elnök teendőit. A belügyminiszter nagyon rátermett ez állásra, mert nemcsak hogy, mint miniszter az ország közegészségügye élén áll, hanem nagyműveltségű ember, ki a francia, angol és német nyelvben tökéletes jártas lévén, a kongresszus idegen tagjaival, bizottságaival közvetlenül érintkezhetik.

A milleniumi kiállítás. A városban már serényen folynak az 1896-iki kiállítás munkálatai. Az *Andrássy-úttal* szemben, a tavon keresztül, építik a széles, nagy hidat, mely az artzei fürdő szigetjére visz. Különbön ez már csak volt sziget, az állatkert melletti régi hidtól kezdve betömtek a medret nagy félkörben, ugys posványos volt ott a víz. Így a szép, arnyas sziget közvetlenül hozzá van csatolva a városigethez, a mint hozzá lesz csatolva a külön álló kis sziget is, a nagy iparsarnok mellett, melyet szintén poshadt víz alkot. Ezt köröskörül betöltik. A Széchenyi-szigeten, hol eddig a kiosk volt, már nagy fairást vittek véghez, s a szigetet hatalmas téglarakások övezik, mint vala m

A LEMBERGI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS RÓL. — Vasuti vonat a kiállításon.

A király Visegrádon. A király a nagy hadgyakorlatok alkalmából szept. 17-ikén *Visegrádra* érkezik *Albrecht* főherceggel együtt, s onnan nézi végig a katonaság átvonulását a Dunán rögtönzött hidon. Visegrád környékéről *Balassa-Gyarmatra* megy, a hol a hadgyakorlatok középpontja lesz. *Albrecht* főherceg szept. 16-án egész törzskarával Visegrádon fog megszállani s innen fogja vezetni a 17-iki hadgyakorlatot.

A királyné mint Heine fordítója. Ismeretes, hogy királynénk kedvenc költője Heine. Nemcsak sokat olvassa a kitűnő német költőt, hanem a „Dalkönyvből” hír szerint már többet lefordított új görög nyelvre.

Kirándulás Lembergbe. A galicziai országos kiállításra Magyarországból is sokan készülnek Lembergbe. Hír szerint *Wekerle* miniszterelnök is megígérte, hogy megtekintti a kiállítást. Egy nagyobb társas kirándulás augusztus 12-ikén este indul Budapestről s másnap 13-ikén reggel 10 órakor érkeznek *Krakóba*, ott maradnak még másnap is, megtekintvén a wílezsokai sóbányákat, s aug. 15-ikén reggel folytatják utjukat Lembergbe, hová délután 4 órakor érkeznek, s 18-ikán estig maradnak ott.

Horvát mérnökök Budapesten. Pár hét előtt a horvát képviselők, ezen a héten pedig horvát mérnökök és építésszek jöttek el Budapestre látogatni s találtak itt a legelőkényebb és legszivesebb fogadtatásra. A horvát intelligenciának ez érintke-

gyöződnének a két tartomány gazdasági és kulturális fejlődéséről. A meghívott vendégek közt van herceg *Bonaparte* Roland, báró *Berckheim*, gróf *Turenne* és még vagy tizenöt. Mindannyian még a héten elutaztak Párisból és utközben egy napig időzve Bécsben, Budapesten keresztül különvontat Boszniába utaznak. A miniszter, ki teljesen otthonos a keleten, jól érti a szláv nyelveket, már Boszniában van és szabadságidejét Szerajevo mellett, Illidzéban tölti családjával együtt. A miniszter maga fogja kalauzolni vendégeit.

Nemzetközi kongresszus Budapesten. Szeptember havában gyűl össze a magyar fővárosban a *közegészségi és demográfiai* (nép-leírás) kongresszus. A külföldi szakemberei nagy érdeklődést tanúsítanak, s a budapesti kongresszus alkalmasint az eddigieknél is sikerültebb lesz. Eddig összesen 725 előadás van bejelentve.

Ezen felül bejelentett 26 kormány 92 hivatalos képviselőt, 91 hatóság 163 hivatalos képviselőt, 41 egyetem 65 hivatalos képviselőt és 132 egyesület 300 hivatalos képviselőt, úgy hogy összesen 290 hivatalos képviselővel van bejelentve 620 hivatalos képviselővel. E képviselők közül különösen kiemelendők: az argentinai kormány, az éjszak-amerikai Egyesült-Államok kormány, a japáni kormány, Michigan állam és a jöreményesség-foki kolonia. A városok közül Alexandria, Burma, Howrah, Rangoon és Mexiko városok is küldenek képviselőt, továbbá a new-yorki „Columbia-College” és a michigani egyetem. Éppugy a mexikói geográfiai és statisztikai társulat is bejelentette már képviselőt.

bástyák. Itt lesz a történelmi kiállítás, régi műemlékeinket utánzó épületeivel. Ott már száz és száz munkás dolgozik naponként. A történelmi osztály kiállítási irodája teljesen kész, a többi épület-csoportnak alapozást most végzik. Az artzei fürdő szigetére megy a főbejárát, onnan átfordul a Széchenyi szigetre, honnan még két hid visz a kiállítás területére. Az igazgatóság épülete is készül már a nagy tó és városi vendéglő közt. Fa-váza föl van állítva, következik a téglafalak építése. Díszes, emeletes épület lesz. A nagyobb épületek helyét is kimérték már; utakon, gyepek pázsitokon ott látni a kijelölő oszlopokat.

A kiállításán látható lesz a *király trónja* is, melyet ő felsége szokott használni. A magyar királynak és osztrák császárnak nincs külön trónja; ő felsége a Mária Terézia idejéből való trónt használja, s ezt hozzák le Bécsből Budavába is. A kiállítás on trón hű másolatát fogja látni a közönség. Mikor ez ügyben Szupp Ferenc várkapitány értekezett *Lakács Béla* kereskedelmi miniszterrel, a miniszter szóvá is tette, hogy az a kétféle sással diszített szék nem felel meg a magyar hagyomány-nak, mert Bécsben is leviszik róla, ha Budára kell szállítani. Szupp kormánytanácsos erre rögtön jelentést tett a miniszterrel folytatott tárgyalásról *Hohenlohe* herceg főudvarmesternek, ki a legelőkényebb helyen nyert felhalmozás folytán sürgősen utasította a budai várkapitányt, hogy a trónus fölé a nagyméretű magyar czimert helyezze. A kiállítás egyik legérdekesebb része lesz a *falu*, mely a Magyarországon élő népek lakóházait, azok beren-

dezését tünteti föl s minden háznak meglesz a maga jellemző lakó családja. A bolgár házat Temes megye állítja föl, ott van az egyik legnagyobb bolgár község, Vinga. A kiállítás igazgatóságának megbízásából dr. Kovács Gyula kereskedelmi muzeumi aligazgató, Fittler Kamil műépítész és dr. Jankó János ethnografus beutazzák a temesmegyei bolgár településeket, hogy a népviseleteket és házbereendezést megvizsgálják. A megye részéről Mayer Károly főjegyző és Kabdebó Gergely főszolgabíró kíséri a bizottságot, mely Vingán és Károlyfalván tett föl-veleket.

Kossuth nővére. Ruttkayné asszony pár nap óta Baranyamegyében, Pellérdén, Bráza Kálmán budapesti nagykereskedő birtokán időzik, jó egészségben. Valószínűleg Kossuth Ferenc is elmegy oda, ki az ózre tér haza, hogy a Tarnóczy-féle gépgyárnál elfoglalja állását. Kossuth Ferenc az ősszel az ország különböző részeire is be akarja utazni, hogy megismerje hazáját.

Egy székely község pusztulása. E hó 8-án Udvarhely megye egyik virágzó székely községe, Lóvété, nagy részben elhamvad; légezt 700 épület, oda veszett tömérdek holmi, élelmiszer, takarmány, házi állat, sőt hat emberélet is, és nagyon sokan megsebesültek. A nyomor nyomban beköszöntött: ezerkötés embernek nincs se hajléka, se kenyere. Ezek az irgalmaságtól várják nyomoruk enyhítését.

Succi koplalása. A jul. 7-ike óta koplaló Succi jul. 11-én, koplalása ötödik napján vett először magához 20 cseppet az ugynevezett Succi-elixirből, 20 gramm vízben. Az orvosok által kiállított bizonyítványok szerint ennek az elixirnek tépláló ereje nincs, de a gyomrot üdén képes tartani. Succi az ötödik napon már körülbelül 5 kilogrammot vesztett testsúlyából. Utolsó ebéje után 69. kilogramm volt, jul. 11-én pedig 64. kgr. Succi eleven és beszédes, folytonosan jár-ke a teremben és szivarozik, álma is rendes. Látogatói eddig még csak egyenként érkeztek.

A fürdők. A fürdők, a szeszélyes időjárás következtében az idén csak június végén kezdtek elemlülni, de most már, a forró nyár elől sokan keresik föl az üdülő helyeket. E hó 6-8-ikáig Tatrafüreden 239, Balatonfüreden 372, Alsó-Tátrafüreden 272, Buziáson 511, Vinyhén 229, Varasd-Toplitzén (Horvát-Szlavonország) 841 vendég fordult meg eddigéig.

Budapest domborművé képe. A főváros hatósága az országos kiállításra elkészített Budapest domborművé nagy képét Marchenke Vilmos szobrászzsal. Gipszből lesz, és színeze. A plasztikai képek a főváros 1895. év végén lévő állapotát kell feltüntetnie, oly módon, hogy az utcák, háztömbök, monumentális házak és középületek részleteiben is, szobrok, kutak, a Duna folyam és a helyi hajók, hidak, városigeti tó, lóvasúti és villamvasuti hálózat, parkok és beültetett utcák, a kül-telek s különösen a budai hegyeknek alakja és magassága pontosan felmutatandó, még pedig úgy, hogy első pillanatra fölismerhetők legyenek. Az egész műnek 1896. évi március 30-ikáig késznek kell lennie, a mennyiben azt a bizottság átveszi, 20,000 forint kap Marchenke szobrász.

Nagy földrendés Konstantinápolyban. A török fővárosban és környékén nagy földrendés volt e hó 10-én délben. Négy lökés rázkódtatta meg a földet, romba dönt sok ház, összeomlott több minaret, oda veszett sok emberélet és a sebesültek száma is nagy. Az összes bazárokat, boltokat, hivatalokat bezárták, oly nagy volt az ijedelem. Sok ezer ember a kertekben és piacokon töltötte az éjt.

Állattulajdonosoknak. Nyári időben a házi állatoknál, kivált sertések és juhok, s baromfinál, gyakrabban mint egyéb évszakokban, lépnek föl marhavészszelű járványos megbetegedések. Ajánlatos tehát, idején alkalmas óvszereket alkalmazni, mint a melynek gyanánt Kwizda marhatáp-pora, Kwizda sertés-pora, Kwizda baromfi-pora, Kwizda vérhas elleni szere juhok számára — évek hosszú során — keresztül jónak bizonyultak. Istállóik számára hatásos fertőtlenítő szernek ajánlható a Kwizda Ferenc János korneburgi cég által kereskedésbe hozott kresolin (javított creolin).

A «POLITIKAI UJDONSÁGOK»

Lapunk társalapja, a «Politikai Ujdonságok» tájában a napi eseményekre vonatkozó képekkel illusztrálva jelenik meg. A «Politikai Ujdonságok» rendes előfizetési ára egész évre 5 frt, évnegyedre 1 frt 25 kr; a «Vasárnapi Ujság» előfizetői azonban egész évre 4, negyedévre 1 frt-ért rendelhetik meg. A «Politikai Ujdonságok», a legterjedelmesebb magyar politikai hetilap, egyik héten másfél, a másikon két egész íven jelenik meg s e terjedelem lehetővé

teszi, hogy necsak a politikai, hanem általában az egész közélet nevezetesebb jelenségeire kiterjeszthesse figyelmét s hétről-hétre számot adjon mindenről, a mi az egyik számtól a másikig letelt idő alatt a bel- és külföldön fontos vagy érdekes történt. Így egészíti ki a napok történelmének előadásával a «Vasárnapi Ujság» közleményeit s folytatn az események szívesen állnak igényük tartani az olvasót úgy, hogy a napi lapok rendes olvasása nélkül is állandóan tájékozva legyen a világ folyásáról. A «Politikai Ujdonságok»-hoz minden második héten «Magyar Gazda» című gazdasági lap van csatolva, mely a mezőgazdaság, állattartás, kertészet, szőlőtermelés és pinczegazdaság, baromfitartás, selyemtenyésztés, konyha- és háztartás körébe vágó tájékoztató közleményeket s gyakorlati utasításokat, hasznos tudnivalókat közöl a legjobb források után mindarról, a mi a külső és belső gazdaságra, annak mellékágaira s általában az életmód czéljaira berendezése és kellemessé tételére vonatkozik. A «Politikai Ujdonságok» a «Vasárnapi Ujság»-gal együtt megrendelve egész hétre ellátják a házat a legbiztosabban válogatott olvasni valóval olyan árért, a mely szerény voltával még a külföld legkedvezőbb sajtóviszonyai között is felülmúlja.

Előfizetési árak évnegyedre:

A «Vasárnapi Ujság» 2 frt — kr.
A «Vasárnapi Ujság» a «Világkróniká»-val együtt 2 frt 40 .
A «Vasárnapi Ujság» és a «Politikai Ujdonságok» 3 frt — .
A «Vasárnapi Ujság» és a «Politikai Ujdonságok» a «Világkróniká»-val együtt 3 frt 40 kr.

Az előfizetés bármelyik hónap elsejétől kezdve eszközölhető.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. kilendők.

HALÁLOZÁSOK.

Kovács MOLNÁR JÁNOS, a budapesti Eggenberger-féle (Hoffmann és Molnár) könyvkereskedő cég egyik tulajdonosa, meghalt Ausseában, 57 éves korában, szélhűdés következtében. A kiváló műveltségű férfi váratlan halálát megilletődés fogadták a budapesti irodalmi körök is, hol Molnár sokan ismerték és nagyrabecsülték, valamint igen sokan ismerték a könyvvasárló közönségből is. Nagy ismerettel bírt a külföld széles irodalmában is, s a legkritikában keresett irodalmi s tudományos munka felől is tüzetes, pontos fölvilágosítást tudott adni. Temesvárot született, iskolái elvégzése után a régi Hartleben cégnél működött, 1865 óta pedig Hoffmann Alfrédal az Eggenberger-féle könyvkereskedésnek társtulajdonosa lett. Különösen tanügyi és tudományos művek kiadásában fejtették ki nagy tevékenységét. Molnár művelt, sokat utazott ember volt, a ki többször is bentant Európát és a Keletet. Mint vadász ember is ismeretes volt s bevélezotték az ezredéves kiállítás vadászati osztályába is. Elhunytát rokonain kívül barátai s a főváros előkelő társasága gyászolja. Holttestét hazaszállították, s itt temették el jul. 11-én, a kerepesi-uti temető halottas házából. A tudomány, irodalom köreiből nagy számmal gyűlték össze a végtisztességre. Megjelent b. Eötvös Loránd közoktatásügyi miniszter is, kinek az elhunyt régi személyes ismerőse volt, s gyakran megfordult az Eggenberger-féle könyvkereskedésben, hol sokszor gyűlnek össze tanárok és írók.

KÓCZÁN FERENCZ, pestmegyei birtokos, elhunyt e hó 11-én Budapesten. Művelt, irodalom szerető férfi volt, és emléket fentartja a tud. akadémiánál tett alapítványa, a Kóczán-díj, mely 100 db. arany és a magyar történelemből vett színművek jutalmazására fordítják. Az alapító ezéja az volt ezel, hogy az egész magyar történelem idővel drámai feldolgozásban részesüljön. Az akadémia jelöli meg minden egyes esetben a korszakot, mely feldolgozandó. A 100 arany jutalom minden körülmények közt kiadatik az aránylag legjobb pályaműnek; de ha a bírálók színpadi hatást nem jósolnak a nyertes színműnek, ugyanaz a tárgy újra kihirdetetik. Kóczán gondoskodott, hogy a nyertes művek nyomtatásban is megjelenhessenek. Az alapító elvonultan élt a fővárosban, az utóbbi időben betegeskedve.

Elhunytak még a közlebbi napok alatt: OSZTERMEYER JÓZSEF, t. kanonok, kiérdemült esperes, hód-sági plébános, 70 éves korában, Hód-sághon. — BARTHOS ISTVÁN, a sepsi-szentgyörgyi polg. fin iskola érdemes tanítója, a ref. egyházatnades tagja, városi képviselő, 33 éves. — Ifj. HIRKÓ LÁSZLÓ, orvos, Pest-megye főorvosának fia, a budapesti egyetem törvény-széki orvostani intézetében tanársegéd, 25 éves, Monoron.

KOVÁCS BÁLINTNÉ, szül. Sassa Julianna, Sepsi-Szent-György közserzetben álló polgármesterének neje. — ÖZV. BERNÁTH MIKLÓSNÉ, szül. Oláh Terézia, Sátor-Alja-Ujhelyen. — LÁZÁROVICS ALEXANDRINA, nagybirtokos özvegy, élete 57-ik évében, s a szredis-tyei családi sírbolba temették. — TARNAY ALAJOSNÉ, szül. Merese Ilona, 47 éves, Jászberényben.

Szerkesztői mondanivalók.

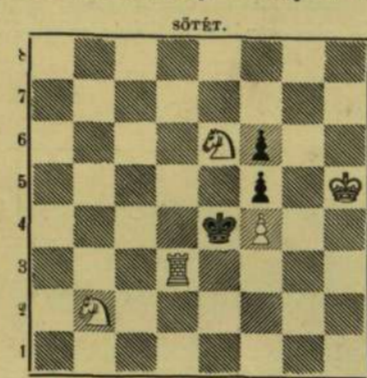
Bíró uram. Rajz. Tulajdonképen rövid elbeszélés, melynek meglehetősen elkoptottat mesemotívumai olyan ismerősöknek tetszenek eminnen-amonnan. Az efféle csak úgy érme valamit s úgy kelthető az olvasóban érdeklődést, ha igen jól volna megírva, a mi pedig a «Bíró uram»-ról a legnagyobb jóakarattal sem mondhatunk el. Az igaz, hogy néhány jobb részlet is akad e dolgozatban, mindez azonban nem teszi közöltévé.

A büntetés. Hej, ha... Biz ezek nem válnak be; kövesse a mottó első sorát; hogy a második sorban foglalt elhatározás mellett is megmaradjon; nem kívánjuk.

Jókai jubileumára. A költeményben sok szép részlet van, de közlése ily későn az ünnepi alkalom után nem volna indokolt.

SAKKJÁTEK.

1845. számú feladvány. Galitzky A. W.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1836. számú feladvány megfejtése Galitzky A. W.-tól.

Megfejtés.

Table with 5 columns: Válgos., Sötét., Válgos., a., Sötét. containing chess move notations like 1. B7-f8, 2. Fg8-f7, etc.

helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eöörleögh János. — Kecskemén: Balogh Dénes. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 26-ik számában közölt képtalány megfejtése: A képzélet sebes szárnya sas.

Heti naptár, július hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus es protestáns, Görög-Orosz, Israelita, listing dates and religious observances for July.

Holdváltás. Holdtölte 17-én 11 óra 3 pk. este.

Felélés szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Henneberg G. (cs. kir. udv. szállító) selyem-gyára Zürichben, a privát megrendelő lakására közvetlenül szállít: fekete, fehér és színes selyem-szőveleket, méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig, póstabér és vámentesen, síma, csikos, kockázott és mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árnyalatban). Minták postafordulóval küldetnek. Svajzországban letelek 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. (1)

Legjobb és leghirvesebb pipere hölgyor: a La VELOUTINE. A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárbanál kapható:

Olasz társalgási nyelvtan. Iskolai és magánhasználatra. A Gaspey-Sauer tanmód szerint a magyar nyelvhez alkalmazta Somogyi Mór. Második javított kiadás. — Ára füzve 2 frt.

Ollendorff angol nyelvtana. Új eredeti tanmód, mely szerint az angol nyelv néhány hónap alatt elsajáthatható. Magyar tanulók használatára átdolgozta Egan James. Negyedik javított kiadás. Ára vászonba kötve 1 frt 80 kr.

50 év óta sikerrel használta! Szeploket és májfoltokat, valamint bőrtisztálanságokat biztosan eltávolítja az Eszéki Spitzer Kenőcs és az eszéki Salvator szappan.

Valódi minőségben csak a DIENES J. C.-féle gyógyszerárban. Eszéken, felsőváros. 1 téglgy Spitzer kenőcs 35 kr. 1 üveg mosdóvíz 40 kr. 1 darab Salvator szappan 50 kr. 1 doboz Lyoni rizspór 3 színben 50 kr. és 1 frt. Figyelemztetés. Csak akkor válódi, ha fenti törvényileg beiktatott védjegyvel el van látva és kériatik a t. cz. közönség csakis Dienes-féle eszéki kenőt és szappant kérni és elfogadni.

Főraktár Budapesten: TÖRÖK JÓZSEF úrnál Király-utca 12.

A Richter-féle Tinct. Capsici comp. Horgony-Pain-Expeller. Elnövezés alatt igen jó hírnévnek örvend. Ezen fájdalomcsillapító bedörzsölés valamennyi köszvény, csúsz és társzagtásban szenvedő egyéneknek ez uton leggy. ajánlójaz emlékeztető hozzá. Ezen tinktura már 25 év óta, mint legmegbízhatóbb háziszere általában kedvelt és emellegva már további ajánlásra nem szorul. Csakely ára, üvegenként 40 kr., 70 kr. vagy 1 l. 20 kr. vagyontalanoknak is lehetővé teszi ezen kitűnő házi-szernek beszerzését. Bevásárlás alkalmával a «Horgony» védjegyre ügyeljen, nehogy utánzatot adjanak, mert csak a város Horgonynya-ellátott üvegek válódiak. Ha a valódi Pain-Expeller helyben nem volna kapható, akkor forduljunk a gyártók gyógyszerárához: Richter-gyógyszerára (az arany oroszlanhoz) Prágában vagy Török József gyógyszerészhez Budapesten.

Magyar királyi államvasutak. Budapestben tartandó villanyos munkagépek kiállítása alkalmával engedélyezett menetdíj-mérséklés.

A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint Budapestben a városligeti iparsarnokban lévő villamos erővel hajtott munkagép-kiállítás megtekintésére Budapestre, s onnan visszatkozó vidéki iparosok részére kereskedelmi Miniszter úr Ö Nagyudáltságá azon menetdíj-mérséklést engedélyezte, hogy azok a magasabb kocsiosztályban a közvetlen alacsonyabb kocsiosztályra szülő menetjeggyel, a III. kocsiosztályban pedig III. oszt. fél menetjeggyel utazhatnak.

Ezen kedvezmény igénybe vétele azon feltételhez van kötve, hogy legalább 10 iparosnak kell együtt utazni s azok a Budapestre való elutazás alkalmával ez illető kereskedelmi vagy iparkamara által kiállított igazolvánnyal igazolják azt, hogy tényleg iparosok s a kiállítás tanulmányozására vették utaznak Budapestre; a visszatanzánál pedig ezen igazolványon a kereskedelmi muzeum igazgatósága által bizonyítva kell lenni azon körülménynek, hogy az illetők a kiállítást tényleg meglátogatták. — Budapest, 1894 július 7.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

Advertisement for Restitutionsfluid, featuring a horse and rider logo and text describing the product's benefits for horses.

Tessék a fő-nébbi védjegyre ügyelni, s a vételem határozottan kifejezni: Kwizda-féle Restitutionsfluid.

Advertisement for Túzi fecskendő, featuring an illustration of a person using a syringe and text describing the device's uses.

Advertisement for Szülők figyelmébe! Internátus Miskolcra. Specialis nevelő-intézet gyöngy, vagy elégtelen osztályzatot érdemelt tanulók számára!

Advertisement for A vargyasi Dániel család közpályán és a magánéletben. Kiadja Vargyasi id. Dániel Gábor a főrendiház tagja stb.

Advertisement for KURCZ LIPÓT és TÁRSA, featuring an illustration of a person and text describing their photographic and printing services.

Advertisement for Magyar Bazár. Legszébb, legolcsóbb, legrégebb és legelterjedtebb képes divatlap. Megjelen: minden hó 1-én és 15-én.

BUDAPESTI CZÉGEK.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapeston megjelent és minden könyvtárban kapható:

BALLAGI MÓR.

MAGYAR-NÉMET ÉS NÉMET-MAGYAR KÉZI-SZÓTÁR.

I. Német-magyar rész. Ára füzve 2 frt 50.
II. Magyar-német rész. Ára füzve 2 frt 50.

A két rész egy félbörkötésben 6 frt.

Tudósítások
Nevéltudományok
Gyermek- és ifjúsági
Borítványok

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félemelet).

LATZKOVIKS A.
BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros
ajánlja
uri divat- és fehérnemű-újdonságait.

Hirdetések felvételnek
a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalában,
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

A cséplési időnyre!

**Gépolaj,
kocsikenőcs,
zsákok,
ponyvák és**

egyéb gazdasági
szükségleti cikkek,
**SZÁVOSZT
ALPHONS**

cs. és kir. udvari szállító
magkereskedése
és gazdasági cikkek üzletében
BUDAPEST,
V., Arany János-utca 11.
szerezhetők be a legjutá-
nyosabban.
Árjegyz. kívánatra ingyen
és bérmentve.

kereskedelmi bank
felemondotta

Kertész Tódor
műiparú raktár
üzlethelyiségeit.

Most
alkalom nyílik 1000
meg 1000-féle cikk
olcsó bevásárlására.

VASÁRNAPI UJSÁG

29. SZÁM. 1894.

BUDAPEST, JULIUS 22.

41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt félévre 6 -

Csepén a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félévre 4 -

Csepén a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK egész évre 5.-
félévre 2.50 Keltetési hely: a postai
meghatározott vidék és csatlakozás.

GRÓF FESTETICH ANDOR,

AZ ÚJ FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTER.

A MAI KORMÁNY újjászervezésekor minden kormányzati ág vezetésére sikerült a kellő embert vagy megtartani, vagy megtalálni; csak a nagy fontosságú földmivelésügyi tárca maradt egelőre gazdtalanul a bizott ideiglenesen b. Fejérváry Géza honvédelmi miniszter vezetésére. Az irányadó körök figyelmé gróf Bethlen András végleges visszalépése után első sorban mindjárt gr. Festetich Andor felé fordult ugyan; de a kinevezésig menő megállapodás egészen e hónap közepéig nem jöhetett létre, nem mintha a gróf azonnal is magává nem tehetné volna a kormány programját, hanem mivel oly magántermészetű nehézségek voltak előtte, melyeket el kellett hártania, hogy a földmivelésügyi tárca vezetésére vállalkozhassék.

S a mint az akadályok elhárultak, gr. Festetich Andor nem késett szokott önzetlenségével alárendelni magánérdekeit a közügynek, mely már évtizedek óta híven és odayással szolgál. Julius hó 14-én került a nyilvánosság elé hiteles alakban, hogy a neki följárólt tárczát elfogadta s közelebb hivatali esküjét is leteendi.

Ezzel tehát immár teljesen ki van egészítve az új kormány, mely legújabb tagjában nemcsak kiváló miniszterársat, hanem szilárdító erőt nyert; mert gr. Festetich Andor, mint az egyházipolitikai viták alatt különösebben is kitűnt, rendíthetetlen híve a szabadelvűségnek, s e mellett nemcsak kitűnő gazda, hanem általában is kiválóan jártas a mezőgazdasági ügyekben, s így abban a helyzetben van, hogy a szakember alaposágával és biztosságával veheti kezébe hazánk földmivelésügyeinek kormányzását. S hogy erre valóban jogos a remény,

GRÓF FESTETICH ANDOR, FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTER.

egészen 1892-ig, mikor a felső-öri kerület orsz. képviselőjévé választatván, a képviselőház tagja lett, hol a nyílt üléseken nem szokott fölszólalni, de annál tevékenyebb munkásságot fejtett ki a bizottságokban, különösen a közlekedési és a pénzügyi bizottságokban. Ezeknek tárgyalásain szorgalmasan részt vett s általában kitűnt ügyi ítéletének élességével és higgadságával, mint mélyreható belátásával és azon biztosságával, melylyel eszméit fejtegetni szokta s ha kellett, védelmezni tudta. E bizottsági üléseken mindenki elismerte fölé, hogy Magyarország gazdasági, főleg mezőgazdasági állapotait alaposan ismeri, hogy nem eltanult, vagy kölcsönzött elméletek híve, hanem az élet s a tapasztalás tanítványa, ki méltányolja a tudomány tanait, de vannak saját eszméi is, melyeket a mily megfontolva érlel magában, épen oly határozottsággal tud védeni és megvalósítani is.

Az országházban eleintén idegenkedtek tőle némelyek, mivel föllépése kissé feszes és zárkózott; de midőn közelebből kiismerték, hogy gr. Festetich Andor nem nagyúri előítéletekben felnőtt arisztokrata, hanem igazi szabadelvű gondolkodáshoz szokott s fenkölt lelkű férfiú, kit törekvéseiben és tetteiben magasabb rendű eszmék és hazaszeret vezetnek, ki nem születése és rangja révén, hanem a közügyek iránti igaz érdeklődésből kíván magának tért a politikai pályán: mondhatni, épen annyira megnyerte magának a hajlamokat, mint a közbessülést, saját pártja körében pedig egész népszerűségre emelkedett. Nem annyira fényes összeköttetéseknek tulajdonítandó tehát, mint inkább a megérdemelt népszerűségnek, hogy a kormány oly állhatatosan ragaszkodott az ő jelöléséhez. Múltja, egyénisége, kezeséget nyújt, hogy a kormányon való működésével a várakozásokat valóban ki is fogja elégenti.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű vas-, acél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti czélokra vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, órlöhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési cikkekkel. — Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alagcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsiakat. — Álló vagy fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és minden-

5619 nemű zúzógépek. 132. sz.

Magyar sommás eljárás és fizetési meghagyás.

1893. évi XVIII. és XIX. törvények.

Az országgyűlési előmunkálatok felhasználásával.

Irtá

Dr. Herczegh Mihály
budapesti tud. egyetem ny. rend. tanára.

Ára füzve 3 frt 50 kr.

„HUNGARIA“

országos magyar vajkiviteli részvénytársaság értesíti

a t. gazdaközönséget,

hogy irodáját Budapest, Dalszínház-utca 10. sz. a megnyitotta és vajtermelésre vonatkozó bejelentéseket elfogad és vajszállítás szerződéseket köt; a vajátvételt azonban csak f. é. október hó 1-én kezdi meg.

Ennélfogva kérjük a t. gazdaközönséget mielőbbi bejelentkezésre, mert egy vajtermelésre berendező tejjgazdaság felszerelése, tekintettel a már is beállott tömeges megrendelésekre, legalább is 8 hetet vesz igénybe.

Részletes, az egész okszéri vajtermelést röviden tárgyaló szó- vagy írásbeli felvilágosításokkal legnagyobb készséggel szolgálunk.

A „HUNGARIA“ országos magyar vajkiviteli részv.-társaság igazgatósága:

Báró Josika Gábor s. k.

Kunkel Imre s. k.

elnök. 5805

vezérigazgató.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

„Toronyórák“

palota, laktanya. gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be Mayer Károly L. 1-es magyar gőz-órágyára Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költőjegyzék. bér.

Dr. Lengyel Fr.-féle
nyirfabalzsam.
Kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyirfából kifolyik, ha annak körzést megvárjuk, emberemlékezet óta mint a legkínzóbb széplő szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a fel- találó utasításai szerint, balszennmá alakítatik át, csak akkor nyer ugyazólván csodálatos hatást.

Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevétlenül pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyönggédé válik.

Ezen balzsam kisimítja az arcon a ráncokat és himlőhelyeket, ifja arczsínit, a bőrnek fehérséget, gyönggédéget és időséget kölcsönöz; a legérősebb idős alatt elavultja a szemlő, másként, anyajegyeket, orrvérseget, bőrtájkát a bőr minden más egyéb tisztálanságát. Ára egy korsónak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr. Kapható minden jobb gyógyszerárban.

Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, király-utca 12.

Kinek van szeplője?

vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztossággal fordulhat annak eltüntetése végett a világírú **Seraül arczenőcsőhöz,**

mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztálanságot, hanem az arczbort váltja fehérré, tisztává és üdévé teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr.

Kapható Budapest: Török József gyógyszerár ur-nál és minden magyarországi gyógyszerárban.
Rozsnyay Máttyás gyógyszerész, Aradon.

Szabaddani szórákhoz alkalmas cikkek:

Angol Croquet-játék utasítással 7-20 frt. Lawn-tennis angol társasjáték 25, 35, 50 és 80 frt. Lawn-tennis rakett, párja 10, 14, 20 frt. Lawn tennis labda 12 darab 5,40-10 frt. A Lawn-tennis játék szabályai 20 kr. Fortball és marhabőrrel bevonna 7,70-10,42 frt. Hajító gómb (Schleuder-Ball) marhabőrrel 7 frt. Volant-játék 1 pár 1,50-3 frt. Toll-labda hozzá 1 darab 15, 20, 25 kr. Karika játék 12 vető bot és 12 karika 1,20-2,30 forint. Lignum sanctum golyók 1.15 1.30 1.50 1.70 1.90 2.15 2.30 2.50 2.70 2.85 forintig.

Kugló-bábok, tartós gyertyánfából egy készlet 2,50. Óras király, egész órák utárbán is felállítható, egy készlet 5,50-6,50. Lampionok kertek világításához 10, 15, 20, 30, 40 kr. Papi-éggómbok 50 krtól 3 frt. Magnesium-fáklya 30 percig meg- lepő vilányos fényt terjeszt 1,20. Flobert-puska kertben társaságoknak mulattatásul 7-20 frt. Vas ezüstfal- kinyitó-bölcsezel 2,50-8 frt. Parafa uszó-öv 3,50, 4,50, 6,75. Uszó-öv lé- gel 1811thöz 6-7 forint. Velociped 3 keréssel, egész vasból, igen tartós 2-10 éves fiúk számára 5.-, 9,50, 11-14 forintig. Torna-eszközök szabaddani használatához. Missókötél sima 5, 6 frt. Missókötél fonott csomó- kal 7,60. Trapezúrá szabályozható szerszám bot gyanánt használható gyalog sétához 2,70. Nagy kerű napernyő japáni, 80 krtól 15 frt. Időjáró barát esimes svájci harokiban 1,50 1,80 2,10. Acolharfa kerű lakás- telejére a szellőztetés által kellemes hangot ad, frt 3,50; erő- sebb hanggal 4,50-5,50. Nyakkolomp kellemes accorban eszezhangzó 5 kolomp 8 frt, 7 kolomp 11 frt. A horoghalatás összes kellékei. D. Fovre párizsi szódavíz-készítő mellékelt utasítása szerint bárki friss, 2 4 6 8 10 mészelyes A készítéshez szük- sítta, egészéges szódavízet készíthet 7 9 11 13 15 frt séges kitűnő minőségű 200 gramm borósavat és 600 gram szódaport tartalmazó csomag 1,50. Fagyalkészítő Dr. Meidinger 6 12 18 adagra Vajkőpülő gép, Vasberű 5 10 litere

fele önműködő 5 7 9 frt fele a legjobb vajkészítő 8,50 15 frt
Családi konyha- 10 15 kilóra Légyfogó készülék 30 kr. egy dohoz enyv 15 kr.
mértleg 3,60 7,20 frt. Amerikai lusapító, 4,75-6.

Nagy képes árjegyzéket bármintve küld

KERTÉSZ TÓDOR Budapest, Dorottya-utca 1. sz. és Kristóf-tér gróf Teleki palota.